

DOMOVINA

P. n. Licealna knjiz...
Ljubljanska cesta 2, II. drž. gimnazij.

Oglaš:

Še 1 mm x 50 inseratnega slojstiča mali Din 0-20,
veliki D 0-30, poslano, posrtnice i. reklame D 0-50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, pol-
letno Din 5.—, ooletoletno Din 12.—.

Kdor moreš, glej, da se rešiš!

(Dragoceno razodetje klerikalnega generala o brezupnosti klerikalnega boja.)

Med svetovno vojno in po njenem koncu se kaj radi oglašajo odstavljene generali, ki popisujejo v posebnih knjigah svoje doživljanje ter dajejo, priznavajoč svoje napake, dobre nauke za potomce. Njihove knjige so zlasti za bodoče rodove zelo velike vrednosti, ker so dobra šola za bodoče generale, a tudi za tiste, ki jih zanimajo nazori generalov.

Dr. Šusteršič je bil tudi general svetovne vojne, ki je ž njo, upajmo, dokončal veliko vlogo, ki jo je kot politik igral med Slovenci. Tudi on je spisal knjigo, ki smo jo v našem časopisu že omenjali. Dr. Šusteršič dokazuje v njej, da je propadel zato, ker je do zadnjega veroval v zmago Nemčije in ž njo v zmago Avstrije. Pravi pa, da bi bil danes ravno tako dober Jugoslovan, kot je bil nekdanj vnet in zvest Avstrijec. Mi smo o teh njegovih izjavah že povedali svoje mnenje. Da je lisjak, vemo vsi in da mu ni zaupati, to se zna. Navzlic temu pa je njegova knjiga zlasti v eni stvari dragoceno priznanje. O tem hočemo danes nekoliko govoriti.

Dr. Šusteršič v Avstriji ni bil slab in tudi ne neumen politik, seveda za klerikalno stranko. Takorekoč iz nič jo je dvignil do velikega vpliva in do znatne moči. Vsi Slovenci so ji bili izročeni na milost in nemilost, s strahovladno je dr. Šusteršič ugnal v kozji rog vse svoje politične nasprotnike in celo Dunaj, duhovsko stranko pa je posadil na najvišjega konja. Ni nobenega dvoma, da klerikalna stranka v Sloveniji nikdar več ne bo dosegla tistega vrhunca. Vse to trdi in popisuje dr. Šusteršič v svoji brošuri. Pojasnjuje, kako za nič je sedanje vodstvo SLS, kako so se moči v klerikalni stranki polastili nepošteni ljudje, ki so le politični verižniki, zarbneži, intriganti in koritarji. Zaradi njih, pravi Šusteršič, mora propasti SLS. Vse to tudi mi vemo in slep bi moral biti, kdor bi ne videl, kako peša farovška stranka in s kako težavo se drži samo še tam, kjer je ljudstvo zaostalo. Osebe pa končno niso vse. Glavna stvar vsake stranke je prava in uspešna politika.

«Vsaka stvar ob svojem času,» pravi dr. Šusteršič, in za njega, ki je delal politiko ne glede na načela zato, da ima sam in njegova stranka prokt od politike, je ta izrek razumljiv. Kmet ne sadi krompirja poleti in ne seje repe spomladi, pozimi ne orje in jeseni ne poseda v zapeček. Vsaka stvar ob svojem času, vsaka stvar na svojem mestu. Svinji se ne poda sedlo in na oko se prav slabo prilježe pest. Šusteršič razodeva v svoji knjigi, kako pravilna je bila njegova politika v Avstriji, razodeva pa tudi, kako pogrešna je klerikalna politika v Jugoslaviji. Le čujmo, kaj pravi on: «Ali ima klerikalizem življensko pravico v naši domovini?» Pod kleri-

kalizmom razumevam politično stranko, ki se naslanja v prvi na duhovščino. Klerikalizem v tem zmislu ima svojo upravičenost in svoje dobro le pod gotovimi pogoji, t. j. ob gotovih razmerah in ob svojem času. (Šusteršič utemeljuje upravičenost in umestnost klerikalne politike v preteklosti in nadaljuje:) «To je preteklost. Njena ura je odbila. Klerikalizem je v naši dobi v naši državi anahronizem (stara šara), škodljiv narodu in državi, ker ju do globočine razdvaja; škodljiv slovenskemu ljudstvu, ker ga žene v brezupen plemenski boj; škodljiv pa tudi enako katoliški cerkvi sami.» Klerikalizem goni slovensko ljudstvo v brezupen plemenski boj! Kako škodljiv je brezupen boj, smo doživeli v velikem slogu v svetovni vojni. Ljudske moči se črpajo v tem brezuspešnem in nepotrebnem boju, nepotrebnem zato, ker je klerikalizem kot tak danes docela nepotreben. Klerikalni stranki pripadajoči del ljudstva se bje samo za klerikalne voditelje, da jih krije in jim pomaga naprej. Kaj pa ima ljudstvo od klerikalcev? Seve nihče ne more braniti ljudstvu, da nosi še naprej svojo kožo v prilog klerikalnih kapetanov na trg, a vselej se bo znova prepričalo, da le v svojo škodo. Klerikalizem se je pri nas popolnoma izživel in nima nobene eksistenčne (življenske) pravice več. In čim dalje še životari, tem večja bo škoda za ljudstvo, cerkev in narod.» Tako dr. Šusteršičeva izpoved, ki je očitno tako odkritosrčna, kot izpoved vsakega starega grešnika na smrtni postelji.

Da so te besede nekdanjega klerikalnega generala pravilne, dokazuje najbolj dejstvo, da se klerikalizem v Sloveniji drži edinole še s hujskanjem in podpihovanjem ljudstva ter z lažmi, ki jih lahko vsak dan bereš v klerikalnem časopisu in slišiš iz ust blagoslovljenih gospodov. In kam žene ubogi, nezavedni del ljudstva do hujskanje? V pogubo in škodo! Tudi v strelske järke je duhovščina gnala naše može in fante, ona pa je ostala doma in še njih žene in dekleta zapeljavala. Ravno tako se bo farovška gospoda poskrila, če bo prišla nad nahujskani narod kazen in nesreča. Spomniti se je treba samo na leto 1920., ko je klerikalna vlada 24. aprila v Ljubljani na Zaloški cesti dala streljati na lastne rojake in ustrelila 12 oseb. Žrtve so bili nedolžni in nahujskani ljudje, klerikalni generali pa so si od krvi umazane roke naglo oprali.

Razodetje bivšega generala doktorja Šusteršiča o klerikalizmu je za slovensko ljudstvo tako dragoceno, da bi ne smelo ostati neopaženo. Kdor ima še količkaj soli v glavi, kdor še ni popolnoma slep, glej, da se izogne brezupnemu boju, glej, da se rešiš! Za klerikalno hujskarijo mora priti polom in ž njim propast nedolžnih žrtev!

Razdelitev Slovenije na sreze

O priliki razdelitve države na oblasti se razdele tudi oblasti na sreze, kar odgovarja nekako dosedanjim okrajnim glavarstvom.

V LJUBLJANSKI OBLASTI ostanejo vsi dosedanja okrajja, vrhutega prideta še dva nova: laški, ki bo obsegal sedanji sodni okraj Laško, in brežiški s sodnima okrajema Brežice in Sevnica.

MARIBORSKA OBLAST bo ime-la brez Medjimurja 12 srezov, in sicer:

1.) Maribor, levi dravski breg (mesto Maribor, na levem bregu Drave ležeči del sodnega okraja Maribor in sodni okraj Sv. Lenart).

2.) Maribor, desni dravski breg (na desnem bregu Drave ležeči del sod. okr. Maribor in sodni okraj Slov. Bistrica).

3.) Dravograd (sodna okraja Marenberg in Guštanj).

4.) Slovenjgradec (sodna okraja Slovenjgradec in Šoštanj, izvzemši občino Šmartno ob Paki, in od konjiškega okraja občini Gornji Dolič in Kozjak).

5.) Konjice (sodni okraj Konjice, izvzemši občini Gornji Dolič in Kozjak).

6.) Gornji grad (sodni okraj Gornji grad in občino Šmartno ob Paki od šoštanjkega sodnega okraja).

7.) Celje (sodna okraja Celje in Vransko, občina Sv. Rupert od laškega sodnega okraja, Trojana od brodskega in Motnik ter Špitalič od kamniškega).

8.) Šmarje-Rogatec (sodni okraji Šmarje, Rogatec in Kozje brez občin Veliki kamen in Mrčna sela ter od ptujskega sodnega okraja občina Stoperce).

9.) Ptuj (sodni okraj Ptuj, izvzemši občino Stoperce in Ormož).

10.) Ljutomer (sodni okraj Ljutomer, na desnem bregu Mure ležeči del bivšega radgonskega okraja in Apaška kotlina).

11.) Murska Sobota (sodni okraj Murska Sobota).

12.) Dolnja Lendava (sodni okraj Dolnja Lendava).

Sedeži navedenih srezov, zlasti na novo ustanovljenih še niso definitivno določeni.

SKS in pokrajinski namestnik

Načelstvo SKS je na svoji seji dne 10. aprila v zadevi upravitelja Ristića na Windischgrätzovem veleposestvu v Planini sprejelo naslednjo resolucijo:

«Prebivalstvo občine Planine pri Rakeku je silno vznemirjeno zaradi ukrepov agrarnoreformnih oblasti, po katerih naj se odpravi agrarnoreformna uprava nad veleposestvom Windischgrätzovim pri Planini ter je bil sedanji upravitelj Ristić Anatazij, ki vodi upravo vzorno in uživa zupanje vsega na izvedbi agrarne reforme interesiranega prebivalstva občine, brez pravne podlage odpuščen.

Ker je odlok izdalo ministrstvo za agrarno reformo, in se to tukaj splošno smatra za pričetek sistematičnega sabotiranja agrarne reforme, pozivamo vlado, naj ta odlok takoj ukine ter pusti sedanjega upravitelja na njegovem mestu, to pa zlasti že zaradi tega, ker se širi med ljudstvom vest, da je rodbina Windischgrätzova dosegla to na ta način, da je svojo vilo na Bledu za komaj polovično ceno prodala zastopnikom pokrajinske

uprave, ki jo baje pokloni kralju kot poročni dar.

Sprejemanje takih daril od tujerodnih ali pa celo tujih državljanov, zlasti italijanskih, s strani vlade, smatramo za nedopustno in poniževalno in odločno protestiramo proti ukrepom, ki so zmožni postaviti v slabo luč čast našega naroda in njegovega predstavitelja, našega kralja.

Zahtevamo odločno, da se ta kupčija, če že mora biti, izvede na taki podlagi, ki ne bo dopuščala navedenih govoric, centralno vlado pa pozivamo, da ne dopusti sprejema tega darila po kralju, dokler se zadeva ne razčisti, ker sicer stranka za ta slučaj ne more in noče prevzeti nikake odgovornosti.

Načelstvo SKS pričakuje do 20. aprila odgovora, da je odpust Ristića preklican, ker bo sicer po tem datumu stranka usmerila svoje korake kakor bo vedela, da je prav.»

(Kakor smo izvedeli, je bil rok od 20. aprila preložen na poznejši čas. O uspehu resolucije in o korakih, ki jih je SKS v zadevi podvzela, bomo poročali prihodnjič. Opomba uredn.)

Orel umoril Sokola iz političnega sovraštva

Trdosrčnost zagrizenega župnika.

«Kam jadramo?» se človek vprašuje z grozo, ko čuje dannadan nove strahote klerikalne podivjanosti. Kaj res ni v naših ljudeh več iskre dostojnosti in čuta, da je treba spoštovati tudi ljudi, ki mislijo morda nekoliko drugače nego mi?! Klerikalizem je prinesel v vse sloje našega naroda že toliko gorja, toda vse kaže, da mera še vedno ni polna.

Dne 30. aprila je v Cerkljah pri Brežicah 19letni Orel Jamnik narav-

nost — zaklal 19letnega Sokola Martina Jurešiča iz Črešnjic pri Cerkljah. Vzrok zločina je zgolj sovraštvo Orlov do Sokolov.

Tako se glasi suho poročilo. Vsakemu poštenemu človeku se morajo ježiti lasje, ko čuje take grozovitosti. Klerikalcem torej ni dovolj, da hujskajo po svojem časopisu, po shodih in po cerkvah proti državi, ni jim dovolj, da so zasejali in še vedno netijo iskre sporov med našimi južnimi brati in med nami! Njihovo

strastno sovraštvo proti vsemu, kar ne nosi na sebi klerikalnega pečata, sega celo tako daleč, da začenjajo z umori svojih političnih nasprotnikov.

Kakor poročajo, je bil Jurešič splošno priljubljen in pošten mladenič, vendar mu je kot Sokolu cerkljanski župnik Jakob Zust odrekel cerkveni pogreb, češ, da rajni skoraj gotovo ni opravil velikonočne spovedi. Niti dekan v Leskovcu, g. Kurent, ni mogel omečiti trdega župnika. Obljubil je samo, da bo smel kaplan opraviti pogreb, ako se ga ne udeležijo Sokoli v krojih. Sokoli na to seveda niso mogli pristati in se je seveda vršil pogreb brez duhovščine.

Pogreb sam je bil tako veličasten, da Cerklje še niso videle takega. Udeležila so se ga sokolska društva iz Brežic, Krškega in Rajhenburga. Kot prva za krsto je šla godba krškega Sokola, potlej pa Sokoli iz Brežic, Krškega in Rajhenburga, vsi skoraj polnoštevilno. Poleg Sokolov pa je spremljala nepregledna množica ljudstva od blizu in daleč to nedolžno žrtev klerikalne podivjanosti. Ob grobu je namesto duhovnika opravil molitve starosta rajhenburškega Sokola, brat Jamnik. Niti eno oko ni ostalo suho ob misli na nedolžnega mladeniča, ki ga je klerikalna podivjanost v najlepšem cvetu življenja pahnila v grob. Nagrobni govor je govoril župan iz Brežic in starosta brežiškega Sokola dr. Zdolšek, nakar je pevski zbor iz Brežic zapel žalostinko «Vigred». Ves prizor je bil pretresljiv in slika sokolske zvestobe, ki se ne ustavi pred pragom smrti, je vsem navzočim privabila solze v oči. Mnogi so jokali kakor otroci.

Kaj pa klerikalci? Sram jih je bilo. Kadar jim kaže in nese, imajo radi polna usta odpuščanja, ljubezni in samih lepih besedi. Toda ko pride vrsta nanje in bi morali pokazati vsaj — poštenost, je nimajo. Ne poštenosti in ne čiste vesti. Čemu naj bi sicer cerkljanski župnik s kaplanom vred med pogrebom zbežal iz Cerklj? Ljudje, ki so župnika Zusta videli, pravijo, da je dirjal čez polje kakor Judež Iškarjot in gledal v tla.

Ko je Peter odsek Malhu uho, mu je Kristus dejal: «Utakni meč v nožnico!» in je hitro ozdravil Malha. Danes pa ljudje, ki hočejo za vsako ceno veljati za namestnike Kristusove, goje v svojih vrstah — morilce! Takih božjih namestnikov ne mara-

mo! Mi hočemo mir in poštenost, ki je podlaga vsakemu življenju. Tisti pa, ki v svoji brezmejni podlosti zadržujejo naše ljudstvo s sovraštvom in ga vzgajajo tako, da nam rastejo — politični morilci, tisti naj pomnijo, da je «vrnjen dan lahko vsak dan»! Cim dalje traja potrpljenje, tem hujši je obračun!

Ti pa, mladi Sokol, spavaj mirno v naši grudi! Tvoja nedolžna kri bo seme, iz katerega nam vzkljuje še mnogo, mnogo značajnih mladeničev in mož, toliko, da bodo enkrat za vselej strli glavo klerikalnemu zmaju!

Politični pregled

Na seji narodne skupščine dne 29. aprila so bile

sprejete dvanajstine za maj in junij, to je nekaj zasilni državni proračun za ta dva mesca, ker še nimamo letnega državnega proračuna. Zakonski načrt o dvanajstinah je bil sprejet s 152 proti 34 glasovom.

Minister za agrarno reformo Miletič je imel te dni v finančnem odboru zanimiv govor

o stanju agrarnih odnošajev v celi državi.

Poudarjal je, da je agrarno vprašanje v Bosni in Hercegovini popolnoma rešeno ter se stvarno nahaja zemlja popolnoma v rokah kmetovalcev. V Vojvodini se je koloniziralo 15.000 dobrovoljcev, ki so dobili zemljo v obdelovanje. Glede Slovenije je minister izjavil, da se mora agrarna reforma z večjim pospešenjem izvesti zlasti na velikih gozdnih posestvih. Na zahtevo poslanca dr. Kukovca, da se izvzamejo manjša gozdna posestva naših narodnih lastnikov, je minister pristal in pozval poslanca dr. Kukovca, naj mu predloži tozadevne predloge. Svoje poročilo je minister končal s tem, da je izrekel nado, da bo v jeseni agrarno vprašanje popolnoma rešeno.

Še vedno se vršijo

pogajanja med našimi in italijanskimi zastopniki

o izvedbi rapallske pogodbe. Naša vlada odločno zahteva popolno izvršitev rapallske pogodbe.

Vse časopisje sveta je sedaj polno razprav

o genovski konferenci,

o kateri se še vedno ne ve določno,

kako dolgo bo trajala. Točke, ki si jih je stavila konferenca, da jih reši, niso lahke. Obnova Evrope po vojni bo povzročila najbrž še več konferenc, toda nobena teh konferenc ne bo imela popolnega uspeha, ako bodo velike mogočne države gledale male in premagane preveč po strani. Največje težave dela konferenci vprašanje Rusije. Sedaj se je sestavila

zavezniška spomenica Rusiji,

ki predvideva, pod kakimi pogoji bi zavezniki sodelovali pri obnovi Rusije. Spomenica zahteva, da se Rusija odreče vsaki boljševiški propagandi v inozemstvu. Za Rusijo se pripravlja osnovanje mednarodnega konzorcija z začetno glavnico 20 milijonov funtov šterlingov in z sodelovanjem vseh držav. Spomenica se je ruskim zastopnikom že izročila.

Genovska konferenca se je lotila tudi

valutnega vprašanja.

Posebna finančna komisija je prišla že do gotovih uspehov in je rešila, da naj bi vse države obnovile zopet zlato valuto. Države s slabo valuto bi se morale zavezati, da ne bi tiskale več za svoje potrebe bankovcev in da bi svoje potrebe krijele le potom davkov in drugih državnih dohodkov, oziroma, v kolikor to ni mogoče, da se državni stroški zmanjšajo le na najpotrebnejše. V svrhu natančnejšega obravnavanja valutnega vprašanja naj bi se sklicala konferenca novčaničnih zavodov raznih držav.

Dopisi

Toplice pri Novem mestu. Pri nas imamo strašno slabe ceste, posebno proti postaji Straža so v takem stanju, da se vozovi sredi ceste prevračajo. Plačujemo visoke cestne doklade, pa se niti toliko ne stori, da bi se zametale s kamenjem vsaj nevarne kotajne. Koliko trpi vsled tega živina, ni treba še posebe popisovati. Ko se je pred osmimi leti naš bivši župan P. kar tako urinil v okrajni cestni odbor, smo bili mnenja, da je storil to zato, da bo skrbel za dobre ceste. Saj drugače si nismo mogli tolmačiti njegovega postopanja. Kdaj bo pokazal, da se briga za nas? Voznik.

Dvor. Na Veliki pondeljek sta nabrali sestri Slava in Viktorija Klinc

v gostilni br. Viktorja Klinca za žužemberškega Sokola 150 Din. Posnemajte!

Trbovlje-Vode. Med delavstvom so štiri stranke: socijalni demokrati, Dimnikovci, narodni socijalisti in nekaj malega klerikalcev. Prvi majnik so obhajale prve tri stranke skupno, klerikalci pa so jo mahčili na Sv. Planino, kjer se jim je pod krinko sv. maše in procesije za lepo vreme poizkušalo vcepiti sovraštvo do drugovercev in države. Vse zvižaje in farbarije uporabljajo naši božji namestniki. Čudimo se okrajnemu glavarstvu, da dopušta take zakotne shode, na katere prihaja zdaj neki Krajnc, zdaj Korošec, zdaj Zebot, z edinim namenom, sejati sovraštvo do vsega, kar družijo našo državo in kar ji edino zagotavlja napredek. Zatrpite vendar to ogabno klerikalno golazen, da ne spravi nevednih ljudi v nesrečo, kajti edino to bodo dosegli s svojim hujskanjem, drugega ne morejo, najmanj pa bodo dosegli tako zaželjeno nadvlado. Seveda je tudi med drugim delavstvom še nekaj škodljivcev, je takih elementov, ki so pridrveli s fronte naravnost v Trbovlje, se pomešali med množico, pravili o svojih junaštvih in šaržah ter hoteli tukaj brez dela živeti in druge hujskati. Ti fantiči so bili pravzaprav začetniki našega boljševizma žalostnega spomina. Ti fantalini so si že kar med seboj razdelili mesta sovjetskih voditeljev, prezidentov in komisarjev. Ko so se vse te zlate sanje razbile v prah, so fantalini takoj presedlali in so zdaj najhujši sovražniki delavstva. Zmerjajo jih za svinje, barabe itd., samo da dosežejo pri rudniku mesta, kjer jim ni treba delati. Zanesljivi pa ti ljudje na nobeno stran niso, kar kaže vse njihovo dosedanje življenje in vse njihovo sedanje vedenje, ker se vsemu posmehujejo in iz vsega norčujejo ter jim ni nihče prav ustvarjen. V resnici pa sami izgledajo kakor «kikiriki» na gnoju, posebno voditelj ali prezident in njegov namestnik. Samo nosov še dosedaj niso imeli primernih, našel pa se je neki kovač, ki jim jih brezplačno pravi.

Priporočajte „Domovino“

Smuk:

Smola Strbunkovega Toneta

Bilo je v predpustnem času. Vsakomur je znano, da v tem času mnogi fantje in dekleta mislijo samo na ženitev, zlasti, če prihajajo že v leta. Tak je bil tudi Štrbunkov Tone, ki so mu namenjene sledeče vrstice.

Tone sicer ni bil ravno več mlad, a vendar še ni spadal med staro šaro. Vsakdo je moral priznati, da je dokaj čeden fant: visoka, močna postava, ne predolg obraz in pod nosom skrbno urejene brke. Modre oči so gledale razumno izpod trepalnic. Le na temenu je bilo opaziti zaradi preveč zredčenih las svetlo liso, ki ji pravimo pleša. Pa saj ni bitja pod solncem, ki bi bilo čisto brez napak. Tone je bil tudi precej rejen in vse se je čudilo, da še ne uživa zakonskih sladkosti, in premišljevalo, kaj je temu vzrok. Pa menda ne smola?

Da me boste, cenjeni čitatelji, bolje razumeli, mi ne boste zamerili, če opišem malo naš kraj in Tonetovo zgodovino. Skozi naš trg se vije lena Krka, ki se izliva v deročo Savo ravno tam, kjer je Tone doma. Ako se podaste v grajski stolp, ki kraljuje nad stoletnimi zidanimi na strmih pečinih levega brega Krke, se Vam

odpre lep razgled na vse strani. Da se pa ne boste preveč zamudili, obrnite svoj pogled na široko košato lipo, ki stoji poleg posojilniškega poslopja. Na nasprotni strani pa stoji enonadstropna hiša. Semkaj je primahal s svojo popotno culico naš junak Tone. Kmalu se je privadil našemu prijaznemu trgu in še prijaznejši okolici. Le včasih se je prikradla kaka ura dolgočasje, in v takih trenutkih je začel sanjati o svoji bodočnosti. Fant ni bil boječ in je večkrat poskusil svojo srečo, a ta mu saj pri tržankah ni bila mila. Mogoče je bil preveč korajžen, kakor bi človek vsaj sodil po njegovi precej obilni postavi, ali pa so bila dekleta premalo odločna.

Pa kaj! Saj je še dosti deklet! Če pri tržankah ni sreče, bo pa kje drugje. Tako je premišljeval, kadar je z upognjeno glavo in z na hrbtu prekrižanimi rokami šetal po trgu ter poslušal ljubezenske napeve nagajivih ptic, ki so se družile na lipi in Toneta takorekoč izzivale. Nehote je stisnil pesti, obljubil hudomušnim pticam in dekletom, od katerih je dobil «korbco», maščevanje, ki ga pa ni mogel izvršiti. To ga je tako jezilo, da v prostem času ni hotel ostajati v trgu, temveč se je podajal iskat tolažbe v bližnjo okolico. Najraje je zahajal v vasio, ležečo ob Krki in od trga uro

hoda oddaljeno. Po par takih izletih je privriskal nekega večera ves srečen in zadovoljen domu. Zakaj pa tudi ne? Saj mu je dala ljubljena Jožica svoje srce — in obljubiti ji je moral, da jo obišče, kadar bo imel le količkaj časa. No, Tone se je zelo vestno držal obljube.

Minulo je nekaj mesecev, ko so začele ženice in dekleta dotične vasi stikati glave in si šepetati nekaj, kar je lepo Jožico tako bolelo, da se je za gotovo dobo vdala prostovoljni ječi v svojem stanovanju in prejkala marsikatero noč. Vsaj tako so pravili ljudje. Tone je nehal delati obiske in se napravil čisto nevednega, ko je prejel pismo, v katerem ga je Jožica pozivljala, da naj prispeva kaj za vzgojo svoje hčerke.

Naposled je bil nesrečni Tone primoran ugoditi tem zahtevam. Odslej je izkušal svojo smolo pozabiti v družbi vinskih bratcev. Trška dekleta so se pa muzala, češ: pa smo vendar imele prav, da smo mu dale «korbco».

V letošnjem predpustu je pa Tonetu to samotarjenje začelo presedati. Fantovska kri seveda nikoli ne miruje. Letos — ali pa nikoli! Sedaj sem star petinštiridest let, zadnji čas je, da se poročim in postanem pravi zakonski mož in oče! Trudim se in trudim, da spravim skupaj par kronic,

potem pa še to zapijem. Če bi imel ženo, bi se gotovo še štediti naučil. Take in podobne misli so ga obhajale in trdno je sklenil, poiskati si družico, ki bi mu v grenkih urah lajšala srce in spomine na preteklost.

Kmalu se je po posredovanju svojega prijatelja seznanil z neko bogato vdovo. Da ne bi zamudil lepe prilike, ki se mu je nudila po tolikih razočaranjih, je moral najeti kar tri ženitovanjske posredovalce in se je podal z njimi osvajat njeno srce.

Že se je vdova sprijaznila z mislijo, da postane Tonetova žena. Še premalo izkušeni Tone ji je slikal krasno bodočnost in pri tem izustil nekaj usodepolnih besed o njenem imetju. Te besede pa je vdova razumela narobe; kajti mislila je, da je Tone noče vzeti za ženo iz ljubezni do nje, ampak do njenega imetja. In Tone je s svojim mešetarjem odšel zopet z dolgim nosom. Zaradi par neprevidnih besed so se vsi gradovi, ki si jih je zidal v svoji domišljavosti, podri v nič.

Lahko si, cenjeni čitatelji, predstavljate Tonetovo žalost, združeno s staro smolo na letošnji predpust. Trška dekleta sočustvujejo z njim in mu želijo, da se ga drugo leto usmili kako dekle in ga vzame kot slabša polovica na svoj dom.

Sv. Marko pri Trbovljah. «Star možiček, silno star in sključen — videl sem ga prvi- in zadnjokrat — mi je pravil, da se bo nehala vojna šele leta 1922. In resnica, resnica je, zdaj bo nehala draginja, naša krona, ki je bila samo še pol krajcarja vredna, je poskočila na dva krajcarja. Zdaj se bo obrnilo vse na boffe. In to so naredili naši katoliški poslanci proti volji kapitalistov in demokratov!» Tako je pridigal na Markov dan tukaj gospod Kljukec in namigaval, da se mu je osebno pokazal prerok Jeremija. Kljukec, Kljukec, še ob pamet boš prišel. Pa si se vendarle zmotil, ker se vrednost našega denarja ne drži. Pusti stvari, na katere se razumeš kot zajec na boben.

Hrastnik. Neki duhovnik iz Trbovelj je prodajal tukaj mlinarju bernsko pšenico po 24 kron za kg. Ker se je mlinarju zdela predraga, je rekel duhovnik, da je moka po 30 kron in da jo je sam tako kupil pri trgovcu v Trbovljah. Mlinar je vprašal trgovca, ta je rekel, da jo prodaja po 26 kron. Kdo je lagal?

Zalec pri Celju. Akademično društvo «Triglav» iz Zagreba priredi v Zalcu Funtkovo dramo «Tekmo» in koncert društvenega pevskega zbora. Pričakujemo obilno udeležbo.

Kmetijski glasnik

ZIVINOREJSKI ODSEKI.

Če hočemo živinorejo pospeševati, potem je treba dela in zopet dela, za delo pa delavcev. Imamo živinorejski zakon, ki je samnasebi dober, ki pa kaže, da se je na merodajnem mestu premalo vpoštevalo vprašanje podrobnega dela, ki je potrebno zunaj po občinah. Hvala Bogu, da so se v tem pogledu mnenja zedinila in da se danes splošno priznava potreba posebnih odsekov, ki naj pomagajo pri izvajanju zakona. Danes smo prepričani, da je treba pri vsaki občini posebnih živinorejskih odsekov, ki naj vzamejo zadevo občinske bikoreje v roke. Ti odseki so poklicani, da izvršujejo podrobnosti živinorejskega zakona, po katerem se ima vzdrževati potrebno število pripravnih plemenjakov v občini. Ti odseki nimajo le naloge, da se na en ali drug način preskrbe potrebni plemenjaki, ampak da pridejo ti plemenjaki tudi v prave roke, da se oni prav oskrbujejo in rabijo, in da se po potrebi nadomeste zopet z novimi. Ti odseki imajo nalogo, da pridobivajo za rejo bikov najbolj poklicane živinorejce in da vplivajo tudi na domačo izpodrejo dobrih plemenjakov. V velikih občinah jim je delati na to, da se izberejo za rejo posameznih bikov tudi najpripravnejši kraji, zato da se biki po občini primerno razdelijo, da ni treba gospodarjem svojih krav predaleč voditi po plemenu. Ti odseki morajo pa tudi skrbeti, da se odstranijo nelicencirani ali zakotni biki, ki ne povzročajo samo nevolje poklicanih bikorejcev nad umazano konkurenco, ampak ki po svoji neprikladnosti in nesposobnosti škodujejo smotrom živinoreje in kvarijo zarod v enem in drugem pogledu. To so glavne naloge, ki jih imajo občinski živinorejski odseki. Seveda spada k tem nalogam tudi še primerno sodelovanje pri licenciranju bikov kakor tudi potrebno sodelovanje z občinskim odborom sploh.

Lep vzgled zavednosti nam daje v tem pogledu občina Vrhnika. Ta je v zadnjem času sestavila živinorejski odsek in mu dala za preskrbo potrebnih plemenjakov 40.000 K denarja na razpologo.

Tudi Kmetijska družba se s svoje strani trudi, da bi pri svojih podružnicah ustanovila posebne podružnične živinorejske odseke, ki bi imeli nalogo, pomagati občinam pri podrobnem delu za preskrbo in rejo potrebnih plemenjakov. Ako se bo začelo na

Sv. Tomaž pri Ormožu. Dandanes se res ni čuditi, da peša vera. V dokazilo nam služi tudi obnašanje našega Matjaža Zemljiča, ki je po božji milosti postal župnik tomaževski. Njegovo vedenje se namreč prav nič ne strinja z dostojanstvom župnika. Svoje 100 kg težko telo je prepustil tako daleč alkoholu, da počenja v svoji pijanosti nerodnosti, kot da ne bi bil pri pravi pameti. Na velikonočno soboto, ko se je vozil po župniji blagoslavljal meso in kruh, se ga je prav po rešetarsko navlekel. Ko so ga pripeljali nazaj, je služil večernice, pri čemer je tudi zbudil Zveličarja iz groba. Vse staro in mlado je bilo trezno in pripravljeno, da na spodoben način počasti v procesiji okrog cerkve vstajenje našega Zveličarja. Začela se je pomikati procesija in slišalo se je po stari kmetijski navadi tudi par strelav iz pištol. Komandant naše fare, zgoraj omenjeni župnik Matjaž Zemljič, pa se je v svoji angelski nedolžnosti mogoče ustrašil tega malenkostnega streljanja, rekoč: «Vojna je, vojna je!» Nato je potisnil monštranco gospodu kaplanu v roke in odletel v cerkev. Potem ga nismo več videli. Le to se čuje, da je to noč baje prespal sedé na stolu. Ves utrujen je prišel na Veliko noč zjutraj iz farovža maševat, pri čemer se je poznala na njegovem obrazu bolezen prejšnjega večera. Pred cerkvijo je še nekemu fantu prismočil zaušnico prav po flosarsko, preden je maševal, misleč, da ima fant tudi «kacenjamer».

vseh straneh vplivati na pospeševanje bikoreje, potem ni dvomiti, da se bo tudi pri nas vprašanje bikoreje rešilo v ugodnem smislu in da bo prišel čas, ko bodo ponehale tožbe o pomanjkanju bikov, o neprikladnih bikih in o zakotnih bikih.

IZMOLZNA REJA.

Reja dobrih molznih krav in povzdiga mlekarstva postaja za naše kraje čim dalje bolj važna zahteva in naloga. Posebno v okolici mest in trgov, v okolici industrijskih krajev, zdravilišč in kopališč, kakor sploh tam, kjer je mogoče po več krav rediti, in se mleko lahko zbira in prevaža po železnici, ali pa kjer se nudi ugodna prilika za izdelovanje mlekarških izdelkov, povsod tam je reja molznih krav danes največjega pomena za izboljšanje naših dohodkov.

Če pregledujemo naše razmere, vidimo, da je ta reja še povsod pomanjkljiva in da se da pri njej še veliko dobrega doseči. Molzne krave bi nam morale koristiti v dveh smereh: prvič s svojo mlečnostjo in drugič s svojo plemensko uporabnostjo. Na obe strani je pa treba dobrih živali.

Mnogo imamo še krajev, kjer je mlekarstvo še na najnižji in najprvotnejši stopinji, kjer je živinorejcem vseeno, koliko jim krave molzejo in kjer jim je največ na tem, da dobe od njih po enega teleta na leto, najraje junčka, da ga režejo in obrnejo za delovno goved. Po teh krajih je vsa reja krav bolj slaba, tako da se moramo čuditi, da je pri taki reji še mogoče izrediti tako lepe vole, kakor jih vidimo po teh krajih. Veliko ugodnejše so razmere za kravjo rejo, kjer se mleko že od nekda lahko prodaja. Po teh krajih se polaga večja skrb na mlekarstvo kakor tudi na to, da se redijo krave, ki so dobre za molžo in za plemensko rabo. Mlekarstvo je po teh krajih že precej razvito. Treba delati le še na to, da se reja molznih krav nadalje izboljšuje in da se obenem pospešuje tudi plemenska vrednost teh živali, tako da pridemo sčasoma do krav, ki bodo v vsakem oziru več vredne.

V krajih, ki so posebno ugodni za prodajo svežega mleka, se je izcimila pa tudi takoimenovana izmolzna reja, s katero se izrabljajo krave edinole za molžo. Pri tej reji se kupujejo mladovne krave (krave s teletom), ki imajo dosti mleka. Tele se v tem

slučaju prodaja mesarju, kravo pa molze, dokler ima kaj mleka. Po plemenu se te krave navadno ne vodijo, samo da dalje časa molzejo. S stališča živinoreje moramo tako rejo obsojati, ker se ž njo krave uničujejo. Najprej se enostransko izrabljajo in potem, ko so se izmolzle, pa prodajo prvemu mesarju. Veliko lepih in dobrih krav je šlo na ta način prezgodaj pod nož, v letih, ko bi nam lahko še mnogo koristile s svojim potomstvom. Izmolzna reja je špekulativna reja, ki hodi na kvar interesom naše živinoreje, kajti izmolzene in neoplemenjene krave so le še za meso in nič drugega, kar je pa velika škoda za našo živinorejo. V Švici je mlekarstvo na dosti visoki stopinji, pa izhajajo brez izmolzne reje.

ODSTAVA MOLZE.

Dobre krave nam molzejo do zadnjega, tudi do poroda. Slabe molznice nam pa odstavijo že sredi brejosti, in to ob redni in pravočasni obrejitvi. Odstava se ravna v ostalem po tem, kdaj se je krava po porodu zopet obrežila. Če se krava šele po večkratnem pripuščenju nanovo obreži, ali če prestane za dalje časa pojanje in se krava sploh pozno obreži, potem se navadno zgodi, da nam krava prej odstavi. V tem slučaju pride vsa njena plemenska raba nekako s tira, vsled česar trpi tudi ves užitek, ki ga sicer lahko zahtevamo od krave. Pravilno bi bilo, da se krava vsako leto redno obreži in redno oteleti. Na ta način bi ves užitek odgovarjal tudi upravičenim zahtevam.

Pravilno je, če odstavi krava dva meseca pred porodom. Če se to ne zgodi in če molzemo kravo do zadnjega, potem se to mašuje. Bogate izkušnje nas uče, da take krave odnehajo po porodu in pridejo ob svojo prejšnjo mlečnost. Krava mora v zadnjem času brejosti prisušiti, da se obrne in porabi kri kolikor mogoče za razvoj mladiča. Kolikor ji mleka v tem času odzvamemo, za toliko se tudi mladič slabše razvije, tako da imamo s predolgo molžo nazadnje dvojno škodo, eno pri teletu in drugo pri molži po porodu. Delavnost vime nam v tem slučaju po porodu opeša.

Če krava sama ne odstavi o pravem času, potem moramo mi prenehati z molžo, in sicer zadnji čas 6 tednov, t. j. poldrug mesec pred porodom. In sicer popolnoma. Z molžo je pa v tem slučaju polagoma prenehati. Ta prehod ima trajati vsaj 14 dni. Namesto po trikrat jo pomolzemo en teden po dvakrat na dan in drugi teden pa samo še enkrat, dokler vime ne vsahne. Če treba, se molze nazadnje tudi na dva dni, da se vime do dobrega osuši. Vsaka molža v času odstavljenja mora biti pa čista, opravljena do zadnje kaplje. Šest tednov pred porodom mora biti vime suho. Na to moramo z vso doslednostjo paziti tudi v krajih, kjer je cena mleku zapeljivo ugodna. Boljše je, da imamo po porodu zopet dosti mleka in lepo tele, kakor pa nasprotno, da jemljemo kravi pred porodom mleko in da se nam iz tega vzroka mlečnost in tele pokvarita. Vime se mora odpočiti, tele mora pa tudi za svoj končni razvoj dobiti dosti hrane!

OBZINJANJE PŠENICE.

Pregosto žito daje zmeraj slabše pridelke, ker se ne morejo posamezne rastline do dobrega razviti. Ako se ozimna strn do spomladi dobro obraste in ako je spomladi dosti moče, potem se rado zgodi, da raste žito pregosto. To opazujemo na mnogih krajih tudi letos.

Če se ozimna strn preveč zgosti, se je bati vrhu vsega še poleganja in vseh tistih zlih posledic, ki so zvezane s poleglim žitom. Slabe posledice pregoste rasti je treba tedaj po možnosti zabraniti. V takem slučaju storimo prav, če zgodaj spomladi preveč obraslo strn nekoliko popasemo. S tem preprečimo, da bi se žito prebujno razvilo. Za tako popasenje so posebno pripravne ovce, kjer jih imajo. Te živali je treba pred seboj poganjati, da nam žita preveč ne obrizejo. Tudi z govejo živino se da v takem slučaju pomagati, če smo dosti previdni pri tem delu.

Pozneje, ko nam pšenica odraste, si moramo pomagati z obzinjaanjem. Pšenico obzinjaemo s tem, da ji odvzamemo s srpom vrhno in najbolj razvito listje, ki dela največ sence. Na ta način dosežemo, da more potrebna solnčna svetloba zopet do tal. To je namreč potrebno, da ostane tudi spodnji del bilke zelen in toliko trden, da se lahko upira poleganju. Če raste spodnji del bilke v senci, potem se zmeraj zgodi, da ostanejo bilke prešibke in da nam rade poležejo. Za obzinjaanje je še čas, dokler še ni klasu v zgornjem delu bilke, dokler tedaj ni nevarnosti, da bi z listjem vred obželi tudi bodočo klasje. Klas mora biti tedaj še skrit v spodnjem delu bilke. Pri obzinjaanju se gre tedaj le za odstranitev zgornjega listja, ki je najbolj razvito, ki dela največ sence in tudi največ teže pri žitni rastlini.

Ker nas uče izkušnje, da je to delo v rokah skrbnega poljedelca prav uspešno sredstvo proti poleganju žita, zato ga tudi priporočamo, zlasti pri pšenici, in sicer na vseh tistih njivah, kjer se je pšenica vsled obilne moče preveč obrasla in tako zgostila, da se je bati poleganja. To delo je treba opraviti pravočasno, predno bi se delala s hojo večja škoda na njivi.

ZATIRANJE NJIVSKEGA OSATA.

Med najbolj škodljiv plevel, ki ga imamo na njivah, spada brez dvoma njivski osat. Ta plevel raste med žitom, posebno rad med pšenico in ovsem. Silno je nadležan, ker je večleten in se ga je težko znebiti. Njivski osat se ne razmnožuje samo po svojih globokih koreninah, ampak tudi po svojem semenu, ki ga veter raznaša na vse strani. Ta plevel nima le vseh lastnosti škodljivega plevela, ampak ima tudi to neprijetno lastnost, da je bodeč in da ga je tudi zaradi tega težko zatirati, ker nam zgodaj oplet zopet na novo izpodrase in ker pozneje ni mogoče blizo, ampak še-le takrat, ko začnemo žeti.

Ugodna prilika za zatiranje njivskega osata se nam nudi sedaj spomladi, ko se nam prikaže med pšenico ali drugod. Mlad njivski osat nam daje prav dobro prasičjo klajo. Četudi nam pozneje zopet odžene, ga je vendarle na ta način preganjati. S tem ga slabimo in zadržujemo v rasti, tako da nam ne more prezgodaj zoreti in semena oddajati.

Druga prilika za zatiranje osata se nam nudi ob žetvi. Takrat je treba na vsak način pokončati pravočasno vse osatove rastline, predno se seme raztrosi in raznese. Pri žetvi je treba osat porezati, spraviti na kupe in zažgati, tako da se uniči vse seme. Popolnoma napačno in brezuspešno je pa naše ravnanje, če pustimo porezan osat v kupčkih ležati, pa bodisi na njivi, po mejah ali pa na kaki poti, kamor se osat rad zmeče. Tako ravnanje je popolnoma pogrešno, ker se na takih rastlinah, ki so na videz mrtve, razvije nagloma seme, in sicer iz glavic, ki so bile še v cvetju, ko smo osat porezali. Treba le malo opazovati rastlinsko življenje, da se prepričamo, kako skrbne rastline za svoje potomstvo. Požiganje evetočih in zorečih in zrelih osatovih rastlin je edini pripomoček, da pokončamo seme, s katerim se ta plevel raznaša po naših njivah. In to sežiganje je treba opraviti!

Ko bi se vsi naši poljedelci z vneto lotili tega našega škodljivca in ko bi ga zatirali najprej s pletvijo, potem pa še s sežiganjem odrastlih rastlin, pa bi se kmalu iznebili tega nadležnega plevela, ki nam vsako leto prizadeva veliko škodo po naših njivah. Osat ne spada med žito. Zatorej proč z njim!

ZGODNJI PLEVEL NA TRAVNIKU.

Na travnikih imamo razen mahu še različne druge plevel, ki kvarijo in znižujejo pridelke. Tu sem spadajo različna zelišča, ki niso ne nam ne živali všeč. Mi jih ne maramo, ker nam izpodrivajo žlahtne trave in detelje in ker nimajo nobene prave vrednosti za krmno, živina jih pa tudi ne mara, ker ne dajejo tako okusne krme kakor druga dobra zelišča. Za plevel smatramo na travniku vse rastline, ki so v tem pogledu slabe in škodljive. Nekatero plevelne

rastline se košato razrastejo in dajajo trde palice, ali se pa nizko pri tleh razrastejo in ne trpe drugih rastlin poleg. Nebroj je rastlin ene in druge take vrste. Opozorjam samo na šavje ali na kodrastolisto kislico, na različne kobulnice, na mačja ušesca itd. Vmes so pa tudi rastline, ki so naravnost škodljive ali tudi strupene kakor n. pr. škrobotec, ostroliste zlatice, pikasti mišjek, pasji peteršilj itd. Ves ta plevel nam je toliko bolj osovražen, ker ga je težko pregnati. Travnjski plevel napravlja evet in sad ob različnem času, in tako se zgodi, da se nam razno semenje vsuje že pred košnjo. Drugovrsten plevel se pa pomnožuje s svojimi koreninkami ali čebulami.

Nekaj imamo pa vendar le takih plevelnih rastlin, ki bi jih ob dobri volji lahko zatirali in tudi zatirali. To velja n. pr. o jesenskem podlesku, ki se zgodaj spomladi pokaže. Znan je tudi z imenom ušivec. To je tista rastlina, ki se pokaže v pozni jeseni, ko smo spravili otavo, v podobi nežnih, bledordecastih evetk, ki ožive za hip jesensko rušo in ki hitro zopet izginejo. Te rastline napravijo šele v zgodnji spomladi svoje temnozeleno

listje, ki raste v pokončnih šopih, sredi katerih se razvije sad v podobi triroglatih glavie, napoljenih z drobnim in strupenim semenom. Ti šopi rastejo posamezno ali pa v manj ali bolj številnih skupinah. Ta plevel moramo zatirati! Sedaj spomladi je prilika, da ga izrujemo in pokončamo, predno se nanovo zaseje. To delo se lahko opravlja. Težje ga je uničiti s korenino, oziroma čebulo. Ker čepijo njegove čebule globoko v zemlji, jim je težko priti do živega. Še največ dosežemo na ta način, da jih s kako dolgo in špičasto železno palico zabodemo. Tako ranjena čebula nam gotovo segnje. Z rednim, vsakoletnim trebljenjem ušiveca, ga bomo prepodili.

Drug tak plevel, ki nastopa le posamezno in ki se razmnožuje tudi s semenom, je kodrastolista kislica ali konjski ščap, tudi šavje, ki naj se tudi sedaj v zgodnji pomladi poruje, če se pokaže na travniku. Ta plevel je po svoji košati rasti, ki se pojavi ob tem času tu in tam na travniku, splošno znan. Tudi ta plevel naj se sedaj spomladi izruje in pokonča.

Obrtni glasnik

o Vsem obrtnim zadrugam na Kranjskem. Redni občni zbor Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 7. t. m. v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani. V smislu naredbi oddelka trgovinskega ministarstva v Ljubljani so vse obstoječe obrtne zadruge na Kranjskem članice zveze in je vsled tega udeležba zastopnikov obrtnih zadrug obligatna. Opozarja se, da bodo na dnevnem redu med drugimi izprememba pravil, ustanovitev mojstrskih bolniških blagajn, posvetovanje o novi naredbi delovnega časa itd.

o Velik obrtniški shod v Mariboru. Na občnem zboru Slovenskega obrtnega društva se je sklenilo, da se vrši v Mariboru med obrtno razstavo, to je med 8. in 17. septembrom velik obrtni shod. Obrtniki se na ta shod opozarjajo.

o Na obrtno-nadaljevalni šoli v Mariboru se je 30. aprila zaključil pouk.

o Znano brivnico v Rogiški Slatini, last A. Dummlerja v Mariboru, je kupil narodnjak g. Josip Holy, brivec in vlasuljar iz Brezic. Narodnemu obrtniku želimo pač mnogo uspeha.

Gospodarstvo

POSVETOVANJE ŽIVINOREJSKIH ZADRUG ZA PINCGAVSKO IN SIMENTALSKO ŽIVINOREJSKO OZEMLJE.

Dne 9. aprila t. l. se je vršilo v posvetovalnici oddelka za kmetijstvo v Ljubljani posvetovanje živinorejskih zadrug z Gorenjske in Notranjske. Zastopanih je bilo 11 zadrug, Zadruga zveza, Kmetijska družba, nekaj zavednih županov in najboljših živinorejcev z Gorenjske.

Zborovanje je otvoril in vodil šef oddelka g. Sancin, ki je poudarjal, da so začele živahno delovati živinorejske zadruge na Dolenjskem in bikorejske zadruge na Štajerskem, vsled česar tudi Gorenjci in Notranjci ne smejo zaostajati.

Kot prvi poročevalec poroča inštruktor Hladnik iz Kranja o stanju živinoreje na Gorenjskem in Notranjskem. Poudarja, da živinoreja glede kakovosti vidoma propada. Vzroki so: občine se premalo brigajo, zadruge pa spe spanje pravičnega. Živinoreja, brez vsake brige za plemensko odbiro in nastavitve dobrih bikov, pa vegetira v napol divjem stanju. Nadaljnji vzrok je pomanjkanje dobrih plemenjakov, ker se reja istih ne izplača in ker doma še nismo urejeni za vzrejo dobrih bikov. Prvo zlo se naj odpravi s primerno visoko skočnino, drugi nedostatek pa s pridobitvijo najboljših živinorejcev za vzrejo plemenjakov za domačo potrebo. Uvažanje bikov iz tujine bo skoro nemogoče vsled pomanjkanja sredstev, visokih železniških tarifov in velikih uvoznih težkoč. Tudi tuje živali niso vedno najboljše, ker smo primorani kupiti mačka v žaklju. Uvoz bo vsled tega sila majhen in od časa do časa potreben le za domača vzrejevališča in najboljše zadruge, ki naj skrbijo zato, da odgojijo zadosti plemenskega materiala. Na splošno

pa se je treba oprijeti osamosvojitve, ki pa mora biti združena s poglobitvijo rejskega dela. Ljubimo, cenimo in zboljšujemo to, kar nam nudi domača gruda!

Kot drugi poročevalec je poročal referent za živinorejo inž. Jos. Zidanšek o pospeševanju živinoreje od strani države. Namen pospeševanja je povzdigniti živinorejo glede kakovosti; za to delo je potrebna do podrobnosti izvedena organizacija. Vsak okraj mora imeti svoj trden cilj pred očmi in tudi svoj določen načrt, po katerem je treba neustrašeno in nemahljivo delati. Referent je razložil državni proračun glede onih postavk, ki se tičejo živinoreje.

Kakšne ugodnosti lahko pričakujejo živinorejske zadruge od državne uprave:

1.) pri oddaji subvencijskih bikov z eno tretjino popusta nakupne cene se bo v prvi vrsti oziralo na rejske zadruge;

2.) za najboljše starejše biki, ki se redijo čez dveletno zavezno dobo, se bodo izplačevale redne letne vzdrževalnine, ki so letos po starosti in pokolenju znašale 1000 do 2000 kron;

3.) po možnosti se bo, v kolikor bodo dopuščala sredstva, plačevala skočnina za vse v rodovnik vpisane krave, če se bodo iste pripuščale k najboljšim odbranim združnim bikom;

4.) zadrugam je na razpolago državni živinorejski inštruktor dotičnega pasemskega okrožja, ki podpira zadruge z nasveti in praktičnimi navodili, osobito pomaga in sodeluje pri odbiranju živali za matično knjigo in zaznamovanje istih in posreduje pri nabavi bikov.

Teh podpor bodo deležne le one zadruge, ki izpolnjujejo sledeče pogoje:

1.) jasno označenje namena in rejskega cilja v pravilih;

2.) vsakoletna redna izbira in revizija plemenskih živali;

3.) zadruge in združniki morajo voditi urejeno plemensko knjigovodstvo (mlečne zapisnike, matične knjige itd.);

4.) v matično knjigo (rodovnik) vpisane živali se morajo zaznamovati;

5.) od združnikov je zahtevati natančno izpolnjevanje pravil.

Zadruge si morajo same ustvariti trdno materialno podlago s tem, da pobirajo letne prispevke za vsako v rodovnik vpisano kravo. Na ta način dobijo zadruge sredstva za tekoče izdatke, za nakup bika i. dr.

Notranja obnova živinorejskih zadrug bo mogoča le tam, kjer so živinorejci vsi zavzeti za izboljševalno delo, kjer združniki sami hočejo in želijo napredka in se podrobnega dela in nekoliko požrtvovalnosti ne ustrašijo. Trkamo na kmečko samozavest, ki si hoče z lastnim delom ustvariti boljši položaj.

Tretji referat o bodočem delu živinorejskih zadrug je podal inštruktor Hladnik. Zadruge so na mestu osobito tam, kjer so razmere za kupčijo s plemensko živino dane. Le z intenzivnim, podrobnim in premišljenim delom bodo dosegle lepih uspehov. Odbor naj bo majhen (5 mož), naj se vsak mesec redno sestaja k odbovovim sejam, naj skrbi za nabavo bikov in za zanesljive rejce bikov, s katerimi je skleniti pogodbo.

Rodovna komisija (inštruktor in dva živinorejca) naj deluje strogo takoj spočetka, naj vrši redno vsako leto pregled združne živine in vpis v rodovno knjigo ter zaznamovanje iste. Vsako leto naj se vsaj dvakrat sklicujejo okrožni sestanki, sklepi istih morajo biti do prihodnjega sestanka izvršeni.

Zadruge, ki želijo notranje obnove, naj se prijavijo pri državnem živinorejskem inštruktorju svojega okraja, ki bo delo organiziral in uvedel, pri čemer ga bo podpiral okrajni ekonom, oziroma njegov pomočnik in živinozdravnik.

Po referatih se je vnela živahna debata. Hočemo omeniti najvažnejše misli in nasvete, ki so se pri tej priliki izrekli:

Podlaga reje je dober bik, zato naj država dovoljuje višja sredstva za vzrejo, nabavo in vzdrževanje dobrih bikov-plemenjakov. Gospodje narodni poslanci se naprošajo, da varujejo tozadnevne predlagane postavke v državnem proračunu.

Zakotni, nelicencovani biki naj se z vsemi sredstvi zatirajo. Živinorejci naj se večkrat po listih opozarjajo na škodo, ki jo povzročajo taki slabotni, za pleme nesposobni plemenjaki.

Delo v zadrugah naj temelji na samopomoči, organizacija naj se izpopolnjuje stopnjema, kot prvi korak naj velja nabava dobrih bikov.

Izrekla se je želja, da se naj izvežba nekaj kmečkih fantov toliko za prvo pomoč pri oboleli živini po distriktnih živinozdravnikih, da ne bodo ljudje primorani klicati zanikrnih mazačev, ki včasih vse pokvarijo. Določiti bi bilo gotovo mejo, čez katero bi takšen pomočnik ne smel opravljati zdravljenja, ampak bi bil dolžan poklicati živinozdravnika.

Kjer krajevne razmere za živinorejske zadruge niso ugodne, naj se v okviru občinskih odborov ustanovljajo »občinski živinorejski odseki«, ki naj prevzamejo vse pospeševalno delo v občini glede živinoreje v roke, ki imajo skrbeti za zadostno število potrebnih bikov in pridobiti od občinskega zastopa zato potrebnih sredstev.

Nadaljnje ustanavljanje živinorejskih zadrug se zaenkrat opusti. Kjer občina ne bi ustanovila svojega živinorejskega odseka, naj se živinorejski

odsek ustanovi v okviru kmetijske podružnice, ki naj začne izvajati potrebno delo. Taka organizacija podrobnega dela bo veliko pripomogla k hitrejšemu napredku.

= Vrednost denarja. Dne 3. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi: en dolar za 66 do 69 dinarjev 25 par, 100 češkoslovaških kron za 127 do 129 dinarjev, 100 madžarskih kron za 9 dinarjev, 100 avstrijskih kron za okoli 85 par, 100 italijanskih lir za okoli 350 dinarjev.

= Cene na ljubljanskem trgu. Cene govejega mesa prve vrste 60 do 68 K za kilogram; kakovost cenejšega govejega mesa je zadnje čase tako slaba, da prodaja takega blaga trgu ni več koristna in vpliva slabo na trg. Telečje meso je po 58 do 60 kron kilogram, svinjina po 78 K, koštrun po 36 K, jagnje po 56 K, kozliček po 56 K; slanina po 94 do 96 K, mast v nadrobni prodaji po 96 do 100 kron. Tržaška glavna solata kilogram po 50 do 60 K, berivka po 60 K, tržaški grah v stročju po 44 K, tuščen grah po 140 K, čebula po 24 K, česen po 24 K, špinača po 36 K, špargelni po 120 do 160 K, krompir po 6 kron. — Cene žitnim izdelkom bazirajo na ceni 26 K za moko št. 0 v nadrobni prodaji. — Špecerijsko blago: kava Portoriko 170 do 180 K, kava Santos 130 do 140 K, kava Rio 112 do 116 K; sladkor v kockah 68 kron, kristalni sladkor 62 K, riž najfinejši 42 do 46 K, navadni riž 32 do 36 K, namizno olje 100 K liter, jedilno olje 92 K liter, testenine 36 do 44 K, petrolej 24 K liter, navadni kis 5 K 20 v.

= Žitni trg. Prejšnje izboljšanje naše valute na žitne cene ni vplivalo. Zadnje dni se ni izvažalo nič, dočim se je povpraševanje za domačo potrebo precej oživelo. Koncem pretečenega tedna so bile na Hrvatskem sledeče cene: pšenica 1600 do 1680 kron, rž 1260 do 1300 K, koruza do 1300 K, ječmen 1250 do 1300 K, oves 1180 do 1250 K, moka št. 0 z vrečami po 2350 do 2450 K. Cene veljajo za 100 kg postavno vagon vtovorna postaja.

= Na mariborski živinski sejem dne 25. aprila so prignali 7 bikov, 58 volov, 133 krav, 7 telet, 1 konja; skupaj 206 glav. Prodalo se je le 70 komadov, večinoma za pleme. Zaradi kužne bolezni v okolici tujih izvoznicarjev ni bilo. Zahtevale so se za slabo rejeno živino cene 50 K za kilogram žive teže, toda te cene se niso dosegle, ker ni bilo tujcev. Zato so cene v splošnem precej padle. Debeli voli 30 do 35 K, poldebili 28 do 30 K, plemenski 28 do 33 K, biki za klanje 22 do 28 K, klavne krave 22 do 30 K, plemenske krave 16 do 22 K, krave za klobase 14 do 18 K, molzne in breje krave 18 do 24 K, mlada živina 21 do 32 K, vse za kilogram žive teže.

= Vinski trg. Vinska trgovina je popolnoma zastala. Kupuje se le najpotrebnejše. Navzlic temu pa cene niso padle. Cene za 7- do 8%no vino v hrvatskem Zagorju 14 do 16 K postavno vtovorna postaja; za 9- do 10%no vino se zahteva 20 do 26 K; za preko 10%no pa 30 K. Cene vinu v Vojvodini so pri vinogradniku od 13 do 20 K po kakovosti. Cene vinu v Dalmaciji se gibljejo med 13 do 16 K postavno postaja Bakar.

= Izvoz konj. Poljedelski minister je dovolil, da se sme preko Gornje Radgone izvoziti 300, preko Maribora 1000, preko Rakeka 500 in preko Jesenic-Podbrda 300 glav konj.

= Kmetijski mladeniči iz Češkoslovaške v Sloveniji. Češka kmetijska družba v Pragi je započela akcijo, ki ima namen, sinove kmetovalcev iz Češke, ki so kmetijsko že izobraženi, poslati v inozemstvo v prakso in namesto njih sprejeti mlade kmetovalce

iz drugih držav na ondodna kmetijska posestva. Taka akcija je započeta že tudi s Holandsko, Dansko in Italijo. Kmetijska družba za Slovenijo je prevzela posredovanje pri tej akciji in pozivlja vse one kmetovalce, ki žele svoje sinove, najraje absolvente kmetijskih šol, poslati na kako posestvo na Češko ter istočasno prevzeti po enega češkega mladeniča v nadomestilo za svojega sina, in sicer za približno dobo enega leta, da se priglase. Posestniki lahko sprejmejo tudi kmetijske sinove iz Češke ne da bi jih zamenjali za svoje sinove. Stanovanje in hrana mora biti vsakemu zagotovljena. Če se izkaže posebno sposoben in marljiv, naj se mu da tudi kaka denarna nagrada. Ti mladeniči se obvežejo vršiti vsako delo v kmetijskem obratu, ravnati se pa mora z njimi kakor z rodbinskimi udi. Kdor želi zamenjati svojega kmetijsko izobrazenega sina s češkim mladeničem, oziroma hoče prevzeti na svoje posestvo takega kmetovalca, naj to takoj javi Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

= Bosanski kmetijski mladeniči v Sloveniji. Pokrajinska uprava za Bosno in Hercegovino namerava poslati do deset kmetijskih sinov, ki so dovršili petmesečno zimsko kmetijsko šolo v Livnu in Modriči, na kmetijska posestva v Slovenijo, da se tukaj praktično izučijo v kmetijstvu. Ti kmetijski mladeniči se morajo obvezati, da bodo vršili vsako delo, ki se ga jim bo odkazalo, vsled česar bodo nadomestovali dobro delovno moč na posestvu. Kdor želi dobiti takega mladeniča, se naj takoj prikladi Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

= Stanje dalmatinskih vinogradov. Kakor poročajo iz Splita, je stanje dalmatinskih vinogradov v splošnem povoljno. Razvito popje obeta obilno trgatve, samo da ne bo prehudih vremenskih nezd.

= Klodič-Hrovat-Kavčičeva proga. Na vseslovenskem trgovskem shodu v Celju se je sprejela med drugimi tudi sledeča resolucija: 1.) Na podlagi dosedanjega vsestranskega razmotrivanja kakor tudi tehnične utemeljitve naših domačih železniških strokovnjakov gg. inž. M. Klodiča, A. Hrovata in R. Kavčiča se je dokazalo, da je njihova skupna proga, t. j. istočasna železniška zveza Kočevja in Črnomlja z reško progo, kot glavna tranzitna proga edina v stanu služiti nacionalnim, gospodarskim in političnim zahtevam vse Slovenije, deloma Hrvatske in Dalmacije, obenem pa tudi nuditi največjo varnost naši jugoslovanski državi. — 2.) Zato zahtevamo zbrani zborovalci, da se ukrenejo takoj vsi koraki, ki so potrebni za realizacijo Klodič-Hrovat-Kavčičevega skupnega projekta.

= Vseslovenski trgovski shod, ki se je vršil v nedeljo, je bil zelo številno obiskan od zastopnikov iz vse Slovenije. Na shodu se je razpravljalo o stanovskih zadevah trgovstva, zlasti o težavah, ki jih trpi trgovstvo vsled neurejenosti gospodarskih razmer v naši državi.

= Vprašanje naložb naših «rajfajzovk» v Gradcu. Naše «rajfajzovke» imajo še vedno svoje naložbe v Gradcu. Vsled izgube obresti od teh naložb proti mnogim našim posojilnicam - rajfajzovkam polom. Zato se je zopet započela akcija za to, da se to vprašanje reši. Naši poslanci se pozivajo, da naj posredujejo pri vladi, ki naj pomaga rešiti zadružništvo katastrofe.

= Sadjarska šola se je osnovala v Mostarju, ki je prva te vrste v Hercegovini.

= Ameriško posojilo, ki ga je sedaj vlada odobrila, znaša, kakor smo poročali, 100 milijonov dolarjev. Od

posojila bomo prejeli le 30 milijonov dolarjev v gotovini, za ostalih 70 milijonov dolarjev pa raznega potrebnega materiala za železnice.

= Železniška proga Murska Sobota-Hodoš. Prometni minister je ukazal vrniti ves železniški material, ki ga je zagrebško železniško ravnateljstvo svojčas dalo odpeljati z imenovane proge.

= Pregled in žigosanje srebrnih in zlatih predmetov. Kakor poročajo iz Beograda, je trgovinski minister izdal naredbo o obnovitvi dosedanjih oblasti za kontrolo dragocenih kovin v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu. Nove kontrolne oblasti se osnujejo v Splitu, Subotici, Skoplju, Prizrenu, Celju, Banjaluki, Mostaru in Kotoru. Vsi zlati in srebrni predmeti bodo morali biti od teh oblasti pregledani in žigosani. Pregled uvoženih dragocenosti se bo vršil samo v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Celju.

= Tvornic za usnje je v naši državi 22 s skupno delniško glavnico 600 milijonov kron.

Beleške

+ Veliko zanimanja in ugibanja povzročajo zadnji teden v celi Sloveniji in tudi izven njenih mej zadeva Windischgrätzovega veleposestva v Planini pri Rakeku in Windischgrätzove vile na Bledu. Prvo veleposestvo je pod sekvestrom agrarne reforme in je bil tamkaj za sekvestra pri Planincih zelo priljubljeni in vseskozi pošteni Atanazija Ristić, vojvoda četašev. Kar naenkrat je bil ta Ristić odstavljen kot sekvester in namesto njega poslan v Planino na Windischgrätzovo veleposestvo inženjer Kosmač. Istočasno je pokrajinski namestnik Ivan Hribar kupil na Bledu Windischgrätzovo vilo, kar je dalo Atanaziju Ristiću povod, da je v ljubljanskih dnevnikih in menda tudi v zagreških in beograjskih objavil na pokr. namestnika Iv. Hribarja odprto pismo, v katerem ga prav trdo prijemlje in trdi, da je bil kot sekvester na veleposestvu v Planini zato odstavljen, ker se je pri nakupu Windischgrätzove vile na Bledu napravila kupčija, po kateri bi se ustavila izvršitev agrarne reforme v Planini. Na odprto pismo Ristića in njegove očitke pokrajinski namestnik Ivan Hribar do sedaj še ni odgovoril, pač pa je v «Slovenskem Narodu» poslano zadevo pojasnil s svojega stališča odvetnik Windischgrätz, g. dr. Triller, očitajoč Ristiću in njegovim hlapcem več nepravilnosti. Nato je zopet odgovoril Ristić, češ da tudi navedbe Windischgrätzovega pravnega zastopnika ne drže. Za zadevo se je začela zanimati tudi Samostojna kmetijska stranka, ki je že 11. aprila zavzela k njej svoje stališče v posebni resoluciji, ki jo na drugem mestu priobčimo. Ker je «Slovenski Narod» od pondeljka prinesel iz Beograda vest, da se SKS. za zadevo ne briga, je prineslo «Jutro» do torka pojasnilo poslovodečega podpredsednika SKS., dipl. agronoma Jamnika, v katerem je rečeno, da hoče SKS. na vsak način zadevo razčistiti v interesu časti naroda in kralja. Cela stvar je vsekako zelo zanimiva in javnost je zelo radovedna, kako se bo končala.

+ Dr. Natlačen pogorel. Nedavno je bil pri okrajnem sodišču v Ljubljani vsled obtožbe klerikalnega advokata, znanega pod imenom «kandelabskega govornika», drja. Natlačena obsojen napredni njegov tovariš g. dr. Oblak, češ, da je po krivem obdolžil drja. Natlačena napeljevanja stranke h krivemu pričevanju. Nekaj podobnega se je očitalo drju. Natlačenu ob priliki znane

pravde nadučitelja Lapajmeta proti «Slovincu». Klerikalni listi so zagledali tedaj velik krik — vsi od «Slovenca» doli do «Domoljuba» — češ: pogledjte, kako vnebovpijočo krivico je storil klerikalcu njegov napredni tovariš! In so po svoji stari navadi blatili drja. Oblaka, na katerega so zato jezni, ker je neusmiljeno razkrinkal znanega «zagovornika» kmeta Brenceta in Vehovčevega prijatelja drja. Pegana. Toda dr. Oblak se je pritožil na višjo inštanco, ki je drja. Oblaka popolnoma oprostila. Klerikalni poštenjaki seveda zdaj po svoji navadi molčijo in ne popravijo storjene krivice. Njihovo veselje nad navidezno «zmago» je bilo pač pregodnje.

+ Kaj poreko klerikalci? Papež je na «višji božji ukaz» laških fašistov odstavil dosedanjega zadrškega škofa drja. Vicka Pulišiča in imenoval na njegovo mesto monsignora Borsatija, ki je seveda Italijan. Dr. Pulišič je «zaradi lepšega» dobil naslov «nadškof pontski». — Kaj poreko naši klerikalci, ko nas papež tako pastirsko ljubeznivo klofuta? Mogoče je vse to po božjem navdihnjenju?

+ «Straža» razume svoj posel, ki obstoji v tem, da skrbno zbira, pretirava in si izmišljuje take vesti, ki škodujejo ugledu države ali pa rušijo smisel za državo med narodom. «Straža» piše, kar hoče, brez ozira na levo in desno, saj ji nihče ničesar ne more, ker se skriva za imuniteto odgovornega urednika poslanca Pušenjaka. Za «Stražo» je zlasti značilno n. pr., da je prinesla v prijaznem tonu napisano vest, da so neki jugoslovanski akademiki, sami siromašni in ubogi, kakor pravi «Straža», nabrali 44.820 avstrijskih kron za sirote po pok. Aliagiću — za brata in sestrico. To ni gotovo nič hudega, toda imenitna je opazka «Straže», ki pravi, da kaže ta dar, da ima naša omladina smisel in čut za žrtve in siromaštvo. Po našem se vsaj smisel in čut za siromaštvo ne kaže na ta način, pač pa bi lahko pokazali klerikalci, ki so spravili pokojnega Kromarja na Suhi bajer, smisel in čut za žrtve in siromaštvo in pomagali s prispevki za bedno Kromarjevo obitelj. «Straža» govori o Aliagiću, ki je bil obsojen kot morilec, da je žrtev, toda nikdar še ni rekla, da je bil žrtev Kromar, ki je bil v stari Avstriji ustreljen kot dober narodnjak zaradi popolnoma nekaznivih besed. Sicer pa «Stražo» gotovo to nič ne briga. Njej in njenim besnečim kaplanom gre za to, da hujskajo narod s čemurkoli in vzbujajo med njim mržnjo proti državi.

+ Same laži. Nedavno smo čitali v «Straži» vest, da je neki srbski vojak v Slovenski Bistrici ustrelil nekega slovenskega vojaka-ubežnika, in sicer od spredaj v trebuh, ko je ubežnik že počakal. Za «Stražo» sta prinesli tudi «Jugoslavija» in «Nova Pravda» to vest. Kakor pa je sedaj obdukcija mrtveca dognala, ni dobil ubežnik nobenega strela od spredaj. Srbski vojak se je držal samo predpisov in torej ne zadene njega nobena krivda. Navzlic temu pa so gornji trije listi porabili ta žalosten slučaj za hujskanje in celo lagali, da se je ubežnik ustavljal in da ga je straža kljub temu ustrelila. Ubežnik je pač moral vedeti, da so v takem slučaju strogi predpisi, ne samo v naši državi, temveč tudi drugod. Ti trije listi, katerim je ta žalosten slučaj dal povod za hujskanje in vzbujanje mržnje proti vojaštvu, bi storili dobro, ko bi obsojali včasih v istem tonu tudi zverinske poboje, klanje in pretepavanje med fanti na deželi. Umor orožnika Maverja, umor Sokola Jurešiča in nebroj drugih umo-

rov in pobojev, izvršenih zadnje čase v Sloveniji iz samega zverinstva in večinoma brez večjega povoda, niso vzbudili n. pr. v «Straži» takega ogorčenja kot ta slučaj, seveda zato, ker se omenjeni slučajji ne dajo politično zlorabljeni.

Novosti

Krasna povest «ROMEO IN JULIJA NA KMETIH» začne izhajati v prihodnji številki «Domovine». Povest bo opisovala zapletljive življenje dveh zaljubljenecv, ki sta vztrajala v svoji ljubezni kljub velikim zaprekam. — Opozarjamo naročnike, da hitro poravnajo zaostalo naročnino, da se jim list sedaj ne ustavi. Ravno tako prosimo vse naše prijatelje, da opozorijo vse svoje prijatelje in znance-naročnike, naj si takoj naročijo «Domovino», da ne zamudijo našega podlistka.

*** Kralj Aleksander v Ljubljani.** Na svojem potovanju v Pariz se je kralj ustavil 28. aprila tudi v Ljubljani. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter množica občinstva. Na pozdrave je kralj ljubeznivo odzdravljaj, dokler ni vlak po polurnem odmoru odsopihal proti meji.

*** Kralj pride v Slovenijo.** Kolikor nam je znano, poseti kralj pri svojem povratku iz Pariza — najbrž okrog 10. maja — zopet Slovenijo in odide na lov v Kamniške planine. Lova se skoraj gotovo udeleži tudi princ Pavle, ki je sedaj v Zagrebu.

*** Kraljeva poroka.** Po vesteh iz Beograda se začno slavnosti o priliki kraljeve poroke 30. t. m.

*** Češkoslovaški zastopnik pri kraljevi poroki.** Češkoslovaško vlado bo pri poroki našega kralja zastopal češki ministrski predsednik g. dr. Beneš.

*** Kralj — boter.** Trgovec Jovo Jagodič je naprosil kralja Aleksandra, naj bi bil krstni boter njegovi hčerki. Kralj je prošnji ugodil in poveril generala Milosavljeviča, da ga je zastopal pri krstu. Mala je krščena na ime Nadežda, a kot krstno darilo je dobila od kralja 12 tisoč kron.

*** Zdravstveno stanje ministrskega predsednika** se boljša in je upati, da bo g. Pašić v kratkem popolnoma zdrav. Mogoče odpotuje po nasvetu zdravnikov za nekaj dni v Dubrovnik na oddih.

*** Minister zunanjih del v Beogradu.** V soboto dne 29. aprila zvečer se je vrnil iz Italije v Beograd minister zunanjih del dr. Ninčić, da poroča o delu genovske konference in zlasti tudi o razgovorih med Italijo in našo državo glede izvršitve rapalske pogodbe.

*** Praznovanje prvega maja** se je vršilo po vsej državi precej mirno. Do kakšnih izgredov ni prišlo nikjer. V Ljubljani sta se vršila dva shoda, eden narodno - socialističen, drugi socialno - demokratičen. Obisk pri prvem je bil neznatn, dočim so se socialno-demokratičnega zborovanja udeležili tudi komunisti.

*** O velikosti in prebivalstvu naše države** so se tekom zadnjih mesecev ponovno objavili v dnevnem časopisu podatki na podlagi rezultatov zadnjega štetja z dne 31. januarja 1921. Ti podatki pa so bili deloma nepopolni, ne da bi se občinstvo opozorilo na nepopolnosti. Zdi se nam tedaj potrebno, da podamo končni rezultat. V celi Jugoslaviji je 11.903.914 prebivalcev. K temu pride še nekoliko tisočev v korekturah na albanski meji, tako da znaša celokupno prebivalstvo naše kraljevine nekako 12 milijonov. To številko moramo smatrati kot končno veljav-

no vsoto. Naposled naj sledijo še končno veljavne številke za nekatera največja mesta. Največ ljudi ima Beograd, in sicer 111.740; na drugem mestu je Zagreb s 108.338 prebivalci in na tretjem mestu Subotica s 101.857 prebivalci. Na četrtem mestu sledi Sarajevo s 60.087 prebivalci, nato Ljubljana s 53.306, dalje Skoplje z 41.066, Novi Sad z 39.147, Osijek z 34.412, Split z 31.542, Sombor z 31.335, Senta s 30.697, Maribor s 30.641 in Bitolj z 28.418 prebivalci.

* **Senator Vaclav Klofač**, vodja čeških narodnih socialistov, ki se je mudil nekaj časa tudi v Ljubljani, se je 27. aprila odpeljal iz Maribora nazaj v Prago.

* **Mednarodna invalidska konferenca v Beogradu**. V Parizu začne 15. t. m. zborovati Mednarodni odbor za proučevanje invalidskega vprašanja. Pri tem zborovanju bo zastopal našo vlado poslanec Radoslav Agatonović. Kesneje se potem še letos vrši mednarodna invalidska konferenca v Beogradu, ki bo končno uredila pereče invalidsko vprašanje. Upajmo, da bo imela konferenca mnogo dobrih uspehov.

* **Invalidom**. V direkciji za invalidske zadeve je že izgotovljen pravilnik o izvršitvi invalidskega zakona. Z novim pravilnikom bo stanje invalidov znatno izboljšano, ker bo urejena delitev podpor kakor tudi potovanje invalidov na zdravniške preglede in v zdravilišča.

* **Nove poštn pristojbine za inozemstvo**. S 1. majem je treba frankirati pisma, ki gredo od nas v tuje države, tako-le: Navadna pisma 8 kron, navadne dopisnice 4 krone, dopisnice z odgovorom 8 kron, pisma, nad 20 g težka, za vsakih nadaljnjih 20 g 4 krone več.

* **Dvamilijonski dar vseučilišču**. Ameriški Jugoslovani so poslali medicinski fakulteti zagrebškega vseučilišča dva milijona kron kot podporo za znanstvene zavode tega oddelka na vseučilišču. Tudi nam v domovini ne bi bilo v škodo, če bi nekoliko več delali, pa manj zabavljali.

* **Železni denar**. V Češkoslovaški so vzeli iz prometa za okrog 105 milijonov kron železnega denarja, drobica, ki je bil kovan še med vojno v nekdanji Avstriji. To so novci po 20, 10 in 2 vinarja. Za zamenjavo tega drobica je vlada potrošila 10 in pol milijona čeških kron. Tako izginevajo počasi po nasledstvenih državah zadnji ostanki sledov nekdanje «matere» Avstrije.

* **V deželi brezpravnih**. V sredo dne 26. aprila je prišlo v Šklednju pri Trstu v prodajalno šolskih potrebščin, kjer se prodaja tudi slovenski tržaški dnevnik «Edinost», nekaj fašistov. Vse izvode «Edinosti» so raztrgali in zažgali. Taki so torej laški «odrešeniki»!

* **Elektrarna na Završnici na Gorenskem** je dobila novega ravnatelja, g. Frana Vagajo, inženjerja pri mestni elektrarni v Ljubljani.

* **Zadeva aretacije Varleca Podgorskega**. Z ozirom na našo notico v štev. 13. z dne 31. marca v rubriki «Novosti», «da je bil ponovno aretiran znani Varlec Podgorski...», smo prejeli iz popolnoma verodostojnega vira iz Brežic pojasnilo, da je bil sicer Varlec-Podgorski, ki je bil v zadevi umora orožnika Maverja soobtožen, pa pri obravnavi oproščen in takoj izpuščen, res iznova aretiran in odveden k okrožnemu sodišču v Celju, kjer se je pa izkazalo, da se je zgodila pomota, nakar je bil takoj zopet odpuščen in se nahaja sedaj doma na svojem posestvu v Podgorju pri Pišecah. Kar se pa tiče osumljenja udeležbe pri roparskem vplomu v Fiegelmüllerjevo

trgovino v Župelovcih, je bil naš poročevalec slabo informiran, ker se tozadevno ne more Varlecu ničesar očitati in je bil doslej v svoji občini vedno na dobrem glasu. Ker ne maramo delati nikomur krivice, tudi ne Varlecu-Podgorskemu, zato to pojasnilo radevolje priobčujemo ter obenem obžalujemo, da smo mu vsled netočne informacije storili krivico. Svoje poročevalce na deželi pa prosimo, posebno v osebnih zadevah, da se točno informirajo, predno poročajo, da nimamo nepotrebnih neprilic.

* **Še o Bitolju**. Kolikor je ugotovljeno, znaša škoda, ki jo ima prebivalstvo zaradi eksplozije, okrog 24 milijonov kron, municije je pa šlo za okoli 600 milijonov kron v nič.

* **Na pomoč ruski deci**. Na podlagi oklica, ki ga je izdal v decembru 1921. leta gospod pokrajinski namestnik Ivan Hribar z geslom «Deca-deci», se je nabiralo na dan 6. decembra po vseh osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji. Zbirka je dosegla lepo vsoto 56.932 Din 50 par, ki je bila odposlana Narodnemu odboru za pomoč ruski deci v Beograd. Pri zbirki je sodelovalo z veliko vnemo naše učiteljstvo, ki mu gre najlepša zahvala. Vsa zahvala pa tudi naši deci, ki je zbrala denar za svoje male stradalce brate in sestre v Rusiji.

* **Dalmacija za ponesrečeni Bitolj**. Splitska napredna akademska omladina je proglasila današnji dan proslave Zrinskega in Frankopana kot dan zbiranja za Bitoljčane, splitski nacionalisti pa prirede istočasno po vsej Dalmaciji zborovanja v korist ponesrečenemu mestu Bitolju.

* **Utrdbe v Novem Sadu se podro**. V okolici Petrovaradina in Novoga Sada se nahaja še več dobro ohranjenih, nekdanj avstro-ogrskih utrd. Občinski svet v Novem Sadu je te dni sklenil, da se utrdbे podro, ves material pa na javni dražbi proda.

* **Ruski begunci v Jugoslaviji**. Največje število ruskih begunciev v naši državi biva v Srbiji, in sicer 29%; v Vojvodini jih je 16—20%, v Bosni 11—15%, na Hrvaškem, Dalmaciji, v Črni gori in južni Srbiji 6—10%, a v Sloveniji okoli 5%. Od begunciev jih je 11.251 sposobnih samo za pisarniška in druga duševna dela, 6784 za vsako delo, a 2959 samo za fizična dela. Dijakov je med njimi 18.000, a dece 4074.

* **Pomanjkanje hrane v Dalmaciji**. V Beograd je prispela deputacija iz Dalmacije, da zainteresira vlado za dobavo hrane v Dalmaciji, zlasti za otok Korčulo, kjer je zelo občutno pomanjkanje hrane.

* **Rdeči dež**. V nedeljo dne 30. aprila je ponekod padal dež, ki je bil rdečkastorjave barve. Pravijo, da prihaja ta barva od prahu, ki se dviguje v puščavi Sahari v Afriki. Vetrovi zaneso prah dalje in celo do naš, kjer je z dežjem pomešan padal na tla, kakor na primer v Jami pri Stražišču. No, menda bi bili mi vsi skupaj bolj veseli, če bi nam vetrovi iz Afrike prinesli suho vreme in malo toplote, ali ne?

* **Zgodnja toča**. Zadnje dni pretečenega meseca je v Splitu in okolici v Dalmaciji padala debela toča in napravila zelo občutno škodo po vinogradih, ker je trta bila že v najlepšem cvetju.

* **Nenavadna sreča**. V Velikem Bečkereku je služila pri nekem orožniškem kapetanu za dekle neka Ana Schütz, ki je čez noč postala — milijonarka. Iz Amerike je namreč nepričakovano dobila izporočilo, da ji je tam umrla neka sorodnica in ji zapustila poldrugi milijon dolarjev, kar pomeni v našem denarju nekako 400 milijonov kron. Vest je ni prav nič razburila. Čisto mirno je prosila toliko dopusta, da pojde v Beograd po denar. Kapetan, njen gospodar, ji je to seveda rad dovolil in ji je dal

s seboj celo dva orožnika za spremstvo, da bo bolj varno potovala.

* **Zaradi smrti v smrt**. V Sarajevu se je obesil nek dijak trgovske akademije, star komaj 22 let. Pri njem so našli pismo, kjer izporoča, da ne more preboleti smrti ljubljene matere in da gre za njo.

* **Zaradi prepira med Srbi in Hrvati — v smrt**. Te dni se je ustrelil poročnik Ivan Švarc v Novem Sadu. Zjutraj je prišel v vojašnico, oblekel paradno uniformo in se je ustrelil v glavo. Ped smrtjo je pisal bataljonskemu poveljniku, da izvrši samomor zato, ker ne more več prenašati prepira med Srbi in Hrvati.

* **Kolesarska nezgoda**. V Mariboru se je zaletel s kolesom Alojzij Špranger v nekega drugega kolesarja ter je padel, pri čemer se je tako močno poškodoval, da je moral pri zdravniku iskati pomoč.

* **Nesreča**. Janez Valentinčič iz Davč pri Železnikih je kuhal oglje. Neko jutro so našli starčka mrtvega pri kopu. Skoraj gotovo je Valentinčič padel s kope, ki je bila tri metre visoka in se je ubil.

* **Ljubi svojega bližnjega!** V Laškem živi trgovec Č., nečak trboveljskega župnika. Seveda je iskren pristaš klerikalne stranke in silno dober človek. V svoji koči je imel na stanovanju ubogo staro ženo. Dokler mu je delala, je bilo vse dobro, ko je pa opešala, jo je začel preganjati iz stanovanja. Ker se mu pa to zaradi obstoječih stanovanjskih naredb ni posrečilo, je kar podrł streho kočje in jo prodal za svinjak. **Ženica je nato ves minuli mesec, ko je vedno deževalo in snežilo, morala bivati v koči brez strehe**. V sobo je tako lilo, da je morala imeti dežnik razpet, in mokrota ji je uničila še tisto malo, kar je premogla. Ko je naposled odločno nastopil proti takemu ravnanju g. župan, je «usmiljeni» Č. nakazal ubogi ženski v neki veži stanovanje tako je zdaj vsaj pod streho. Taki so klerikalci, kjer imajo moč in taka je njihova ljubezen!

* **Pohlepni menišič**. Danes, ko vse drvi za denarjem, je tudi menihom všeč «novac». Na Trsatu je frater, ki je upravljal samostansko blagajno, smuknil 40 tisoč kron in je dal slovo kuti in pokori ter jo odkuril po svetu. Vendar ni imel sreče. Bilo mu je namreč takoj orožništvo za petami in frater je moral spet v celico, pa ne samostansko, ampak arestantovsko.

* **Ima smolo**. Josip Marolt bi za vsako ceno rad pokazal fige temu piškavemu življenju, pa se mu ne posreči. «Je že dostikrat poizkusil, pa nikoli ni šlo,» kakor pravi pesem. Dne 30. aprila se je napil solne kisline, pa spet ni imel sreče. Prepeljali so ga brž v bolnico, kjer so mu želodec dobro izprali, — šment, in Josip Marolt je spet živ in zdrav. Smola je pač res smola!

* **Obsojen vohun**. Pred zagrebškim sodiščem je bil dne 28. m. m. obsojen trgovec Aleksander Fürst, žid iz Palanke. Leta 1921. je namreč vohunil za Madžarsko in skrivaj poročal Ogronom o našem vojaškem gibanju. Obsojen je, na dva meseca strogega zapora.

* **Sirovost**. Na pokopališču pri sv. Krištofu v Ljubljani je neki čevljarski pomočnik v pijanosti podiral nagrobne spomenike. Podrl je 19 kamnitih in 18 železnih ter poškodoval dve grobnici. Zasačila ga je policija in bo fantič za svojo neverjetno sirovost prejel pri sodišču primerno plačilo.

* **Umorjena zaročenka**. Kavarnar S. Trpkovič v Beogradu je imel silno rad 23letno Natalijo Konstantinovič. Zdelo se mu je pa, da ga ona ne mara. Neko nedeljo popoldne jo

je obiskal in je prosil njene starše, naj mu dovolijo, da se nekoliko sama pomenita. Starši so ju pustili sama v sobi, nenadoma pa je dekletu obupno zakričalo; kajti zaročenec ji je po kratkem razgovoru zasadel v prsi dolg kuhinjski nož. Natalija se je onesvestila in je kmalu umrla, Trpkovič pa je planil na ulico in se je odpeljal na policijo, kjer so ga takoj obdržali v zaporu.

* **Mali postopač**. Mihec Omerza v Ljubljani je star deset let, pa bi bil rad včasih malo samsvoj. No, namesto v šolo, jo je nekoč zavil za Ljublanico, kjer je našel dovolj vsele tovarišije. Bilo je gotovo lepo, tako silno lepo, da je navdušeni Mihec telebnil v Ljublanico, kjer bi bil gotovo utonil, da ga ni rešil neki delavec. Mogoče bo Mihcu mrzla kopel toliko pomagala, da bo opustil postopanje.

* **Huda kri**. Praznik za praznikom in nedeljo za nedeljo se ponavlja eno in isto. Ljudem ne dá žilica miru in še vedno bi se radi vojskovali. V Ribnici je popivala v kolodvorski gostilni večja družba, ki se ji je pridružil še delavec Andrej Tomšič ter začel očitati delavcu Antonu Žužku, da je njegova žena «vojaški ostanek». Žužka je to seveda razkačilo, pa je nagovoril nekaj fantov, da so v temi napadli Tomšiča, ko se je vračal domov, in ga pošteno naklestili. Nekdo ga je nazadnje še tako korenito tresčil ob tla, da si je jezični Tomšič zlomil desno nogo. — Danes vsevpred toži in tarna o pomanjkanju, za pijačo je pa menda le vedno še dosti cvenka. No, vince je pa slab tovariš — a po slabi tovarišiji rada glava boli.

* **Sicer pa — čeden par**. V nekem hotelu v Ljubljani je policija prijela te dni šoferja I. Mirtiča, ki je poneveril tvrđi Kuštrin 20.000 K. Ker je bil «nobel», si je izbral družico, Francko Šumijevo iz Tržiča, in z njo preživel vesele urice ter zapravil denar. Toda — za veseljem žalost mora priti. Čedni parček je sedaj pod ključem. K nesreči je ljubček celo ločen od ljubice.

Iz raznih krajev

* **Iz Kamniške Bistrice** so potegnili te dni utopljenca Alojzija Vrhovnika iz Bakovnika pri Kamniku. Izginil je bil z doma brez sledu in se ni več vrnil. Kako se je utopil, ni doggnano.

* **V Želimirjah** je šel ponoči mimo cerkve proti domu invalid Ignacij Bečaj. V temi ga je napadel neznanec in mu prizadel na glavi osem ran. Kdo je stresal svojo podivjanost nad invalidom, ni znano.

* **V Hruševju na Notranjskem** so odkrili spominsko ploščo padlim vojakom. To je menda prva slovenska občina, ki se na tak način spominja junaških žrtev svetovne vojne.

* **V Kranju** se je s kropom polil 13letni Vladko Semen in se je tako hudo opekel, da je še isti večer umrl. Njegova sestra je namreč postavila na mizo lonček kropa, deček pa je mislil, da je mleko in ga je hotel pokusiti. Pri tem se je lonec prevrnil in krop se je razlil na otroka.

* **V Litiji** sta se splašila posestniku Ivanu Grobolšku konj in vol, ko je šel na polje orat. Grobolšek je prišel pod voz, ki se je prevrnil in mu zlomil levo nogo.

* **V Črnomlju** je umrl 2. t. m. nadučitelj g. Rudolf Schiller. Še ni preteklo leto, odkar je umrla soproga rajnega in otroci — najmlajši med njimi je star šele štiri leta — so sedaj brez staršev. Pokojnik je bil vse svoje življenje odločno naroden in napreden. Blag mu spomin!

* **V Mlinu pri Bledu** je padel osemletni Ivanki Knaflič s strehe kos

Iesa na glavo in jo je prav nevarno poškodoval.

* V Gradcu v Beli krajini je umrl poštar g. F. Šmid vsled vodenice in srčne napake. N. v m. p.!

* V Letušu pri Braslovčah je priredila tamošnja požarna bramba na velikonočni pondeljek igro «Domen», ki je bila zelo dobro igrana in lepo obiskana. Pri igri je lepo pel mešani pevski zbor pod pevodjem g. Zdolškom.

* V Kamenščaku pri Ljutomeru je aprila meseca ogenj uničil gospodarsko poslopje posestniku Ferdinandu Glavniku. Škoda znaša nad stotisoč kron. Nesreča je tem občutnejša, ker je nesrečnemu gospodarju par dni poprej umrla edina hčerka in je bil ravno dan pred požarom njen pogreb.

* V Trbovljah je umrla gospa Ida Moll, soproga nadučitelja Oskarja Molla. Blag ji spomin!

* V Pišecah pri Brežicah je neznan lopov umoril v noči od 26. na 27. aprila 65letno kočarjevo ženo Antonijo Bertole doma pred hišo, ko je šla mlezt. Orožniki so pridno na delu, da izsledijo zločinca.

* V Radoslavcih v ljutomerskem okraju sta posestnikova sinova Fran Mežnarič in Ferdo Zadravec ogledovala samokres, ki se je pa nenadoma sprožil. Kroglja je zadela Meznariča v desno oko. Ker se nesreče tako pogosto ponavljajo, bodite vendar previdni, kadar jemljete kako orožje v roke.

Po svetu

s Bivši predsednik francoske republike umrl. Dne 28. m. m. je umrl v Parizu bivši predsednik francoske republike Paul Deschanel. Podlegel je močni influenci.

s Strašen potres. Na Japonskem je začel bruhati ognjenik Osama Jama, kar je 26. m. m. povzročilo silen potres. V mestu Tokiu so vsa predmestja skoro popolnoma porušena in uničena. Pod razvalinami je pokopanih ogromno ljudi, njih število se doslej sploh še ne da ugotoviti. Porušeno je med drugim tudi poslopje ameriškega poslaništva in mestni vodovod. Zadnji je tako razdejan, da bo trajalo več mesecev, predno ga bodo mogli vsaj za silo zopet popraviti.

s Mladoletnim je prepovedano prodajati alkoholne pijače. S 1. julijem t. l. stopi v Avstriji v veljavo zakon, po katerem je prepovedano prodajati osebam izpod 18. leta alkoholne pijače, in sicer: vino, žganje, pivo in mošt. Kdor se pregreši zoper ta zakon, ga zadene kazen tisoč do desetisoč kron ali pa 14-dnevni zapor. Zakon se nam zdi pameten in vreden posnemanja. Če več ne zaleže, prinese v državne blagajne vsaj — nekaj denarja, ki ga danes vsaka država prav krvavo potrebuje.

s Nesreča na morju. V prelivu La Manche se je potopila ladja «Albert Tainlandie», naložena s premogom in namenjena v Rotterdam. Od 32 mož, ki so bili na parniku, si je rešil življenje samo eden.

Sokolstvo

Vsem bratom in sestram. O priliki I. jugoslovanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani se priredi razstava, katera naj bi kolikor mogoče natamčno pokazala razvoj sokolske ideje. Da bo mogoče doseči to namerano, je treba nabrati ves material, ki se nanaša na Sokolstvo od početka ustanovitve sokolskih društev do danes, in se zaradi tega obratamo do vseh starejših bratov, na nam dajo vse predmete, katere ima-

jo še v posesti, in jih mogoče hranijo kot stare spominke, za razstavo na razpolago. Vsaka stvar se bo lastniku vrnila na zahtevo, v nasprotnem slučaju pa jo porabimo za sokolski muzej. Ako treba, se predmeti prevzemajo po posebnih odposlancih in se prejem istotako potrdi. Pri poštni pošiljati naj se pridene seznam predmetov in naznani morebitne želje. Pri dragocenih predmetih naj se iste že pred odpošiljavitvijo naznani, da se bo imelo posebno pažnjo nanje. V trdnem prepričanju, da imajo bratje Sokoli še dosti tozadevnih predmetov v svoji posesti, in da jih bodo radevolje dali na razpolago za razstavo, prosimo vse brate, da nam do konca maja 1922. najkasneje naznani vse predmete, katere nameravajo vposlati.

Občni zbor polzelskega Sokola se je vršil dne 23. aprila v gostilni Šuster. Za starosta je bil zopet izvoljen br. Jože Čizel, ugleden trgovec na Polzeli, ki je bil v stari Avstriji skoraj ves čas vojne zaradi jugoslovanskega prepričanja interniran. Polzelski Sokol je še mlad in se ne more prav razvijati, ker nima primernih prostorov za telovadbo.

Zdravstvo

z Jetika in apno. Da je apno za človeka kot sestavina njegovega telesa neobhodno potrebno, smo poročali že v eni zadnjih števil. Naj omenimo danes še zanimiva razkritja francoskega zdravnika drja. Cantierja, da je apno eno najboljših zdravil zoper jetiko. Opazil je namreč, da delavci, ki delajo pri pečeh za žganje apna, niso nikdar jetični. Zato je potem pri svojih bolnikih poizkusil z enakim sredstvom. Uredil je zdravljenje tako, da so bolniki glede apna živeli v kolikor mogoče enakih razmerah kakor omenjeni delavci. Uspeh je bil naravnost sijajen. Izmed sto jetičnih bolnikov je po takem zdravljenju okrevalo 40. Zato imenovani zdravnik nadaljuje s poizkusi. Pričakovati je še boljših uspehov, kar bi bilo nele zdravniku v zadoščenje, temveč tudi jetičnim po vsem svetu v veliko tolažbo.

Zanimivosti

MESTO BITOLJ.

Bitolj, ki ga je zadela v minulem mesecu tako težka nesreča, je največje mesto v takozvani bitoljsko-prilepski ravnini. Pred osvobodilno vojno leta 1912./1913. je bil Bitolj živahno trgovsko središče in je štel okrog 60 do 70 tisoč prebivalcev. Z osvoboditvijo se je položaj dokaj izpremenil. Bitolj je postal obmejno srbsko mesto, ležeče le par kilometrov od meje. Z ostalo Srbijo je bilo mesto zvezano le s cestno, vodečo preko babnuskih prelazov. Zato je seveda trgovina izgubila svoje stare zveze in je mesto nazadovalo. Ob štetju leta 1914. je štel le še 48 tisoč 730 prebivalcev.

V svetovni vojni se je položaj Bitolja še poslabšal; kajti mesto je bilo v začetku nekaj časa med dvema frontama. Tudi potem, ko so ga zasedle srbske čete, je ostalo še vedno v neprijetni bližini bojne črte. Več mesecev je moral prenašati najhujši topovski ogenj in granate so porušile na stotine poslopij in zahtevale na stotine človeških žrtev. Pri zadnjem štetju leta 1921. so našli v Bitolju samo še približno 18 tisoč 500 prebivalcev. Da je mera gorja polna, je zadela zdaj mesto še strašna eksplozijska nesreča, ki smo zadnjič poročali o njej.

Rešilna dela po eksploziji so kmalu toliko napredovala, da je bila

nevarnost nadaljnjih nesreč odstranjena. Požari so pogašeni, tako da se ni več bati hudega. Prestrašeno prebivalstvo se je zato spet pomirilo, se pač sprijaznilo s položajem, kolikor je bilo mogoče, in se vrnilo v svoje domove.

Ko bo znan končni rezultat komisije, ki preiskuje vzroke nesreče, bomo poročali tudi o tem.

POMEN PIRUHOV.

Povsod na svetu je navada, da se znanci in prijatelji ob gotovih prilikah med seboj obdarujejo. Dar je viden znak hvaležnosti, prijateljstva ali ljubezni, kakor je pač prilika. Pri nas je posebno v navadi obdarovanje za god, birmo, poroko itd. Poleg tega za Miklavža, Božič in Veliko noč. Medtem pa, ko dajemo o drugih prilikah najrazličnejše predmete, dajemo za piruhe ponajveč bolj ali manj umetno barvana jajca. Zakaj pač ravno jajca? se človek nehote vpraša.

Gotovo se malokdo med nami zaveda pomena, ki ga ima to darilo. Premislimo! Velika noč je praznik vstajenja. Krist je vstal iz groba, okrog nas pa vstaja ob tem času vsako leto narava iz zimske smrti v novo, sveže življenje. Jajce pa je v nekem pogledu podoba novega življenja; kajti v gotovih razmerah in pod določenimi pogoji se iz jajca izvali živo bitje — pišče, torej čisto sveže, novo življenje. Zato so tudi predkrščanski narodi, kakor Indijci, Perzijci, Babilonci, Egipčani itd. menili, da je ves svet nastal iz nekega jajca, ki so mu rekli: prajajce. Mislili so si tako. Bog je v začetku vstvaril jajce, iz katerega je potem prodrla dnevna svetloba kot eden glavnih predpogojev vsega življenja, dokler se ni potem polagoma razvilo vse ostalo. Vero v «prajajce» poznajo tudi Finci, Peruvanci (južna Amerika), prebivalci Sandviškega otočja itd., torej narodi, ki nekaj gotovo niso imeli nikdar nobenih medsebojnih stikov. Iz tega je jasno, da je ta vera nastala pri posameznih narodih nezavisno, to se pravi: ne da bi en narod vedel za drugega.

Jajce je torej že izza pradavnih dob slika nastanka, vstajajočega življenja in mnogo obetajočih začetkov. Kajti jajce hrani v sebi kali novega življenja in tudi vse pripomočke, ki jih rabijo te kali za svoje prosopevanje. Kot podoba življenja torej dajemo jajce za piruhe, čeprav se tega danes v splošnem ne zavedamo več.

O RUSKEM KMETU.

Znameniti ruski pisatelj Maksim Gorkij, ki je deloma znan tudi pri nas, objavlja daljše razmotrivanje o ruskem kmetu. Naj podamo tu nekaj odlomkov!

— Ruski kmet je krut in neusmiljen. Začetkom sedemnajstega stoletja so na Ruskem mučili ljudi tako, da so jim natlačili v usta smodnika ter ga prižgali. Ženskam so prerezali prsi, jim potegnili skozi rane vrvi in jih obesili zanje.

— V osemnajstem in devetnajstem stoletju so uganjali iste stvari. Tlačili so ljudem dinamične patrone v usta ter jih nato pognali v zrak.

— Rusi so uprav izredni po svoji okrutnosti, tisti hladni krutosti, ki hoče videti in spoznati skrajne meje človeške odporne sile.

— Ali je to dediščina pijančevanja? se vprašuje Gorkij in si odgovarja:

— Ne mislim, da je ruski narod bolj prepojen s strupom alkohola nego drugi narodi, čeprav je mogoče, da alkohol močneje vpliva na ruskega kmeta, ker je njegova hrana slabše vrste nego po drugih deželah.

— Na razvoj te pristne ruske krutosti je mogoče vplivalo tudi branje življenskih povesti svetih mučnikov. Taki življenjepisi so namreč najljubša hrana ruskega preprostega človeka.

— V Sibiriji so kmetje izkopali luknje v tla ter potlačili vanje, z glavami navzdol, ujete vojake tako, da so noge od kolen dalje štrlele iz luknj. Nato so polagoma zasipali luknje z zemljo ter opazovali krčevite sunke nog nesrečnih žrtev. Hoteli so namreč dognati, kdo izmed mučenih se bo zadnji — zadušil.

Podobnih grozot našteva Maksim Gorkij še več. Pravi, da so kmetje slačili ujete častnike in jim rezali kožo s telesa na mestih, kjer so na obleki nosili šarže in podobno.

Maksim Gorkij je človek, ki mu gotovo moramo verjeti. Vendar se je v obsodbi ruskega kmeta prav temeljito zmotil. Grozovitost ni namreč prav nikaka posebna ruskega kmeta, temveč v gotovih okoliščinah splošna človeška lastnost. V človeku tiči nekaj zverinskega, ki izbruhne od časa do časa na dan, in živ krst pod solncem ne more povedati, kdaj bo mogoče zatreti v človeku to — zver!

Komur se to zdi čudno, naj samo pomisli, kaj vse se je godilo med svetovno vojno po raznih krajih. V Belgiji so na primer Nemci rezali dekletom prsi, so morili otroke in jih metali v obcestne jarke. Na Koroškem se je dogodil ob času, predno so leta 1919. naše čete zasedle pokrajino, celo slučaj, da je podivjana tolpa Nemcev in naših narodnih odpadnikov udrla v kmečko hišo, povezala gospodarja in vpričo njega je potem eden izmed tolpe posilil gospodarjevo ženo, ki je bila v drugem stanju.

Kaj so počenjale avstrijske in nemške čete v Srbiji, je znano. Grozovitosti, ki so se godile tam, kriče do neba in ostanejo za vedno črn madež v zgodovini človeštva.

Zato ni prav, ako kdo hoče naprtili grozovitost kakemu stanju. Vsi nosimo zver v sebi! Dolžnost naša pa je, da jo zatiramo in zatremo!

Razno

× O štoklji. V zadnjih dvajsetih letih so znašali v Nemčiji porodi z več nego enim otrokom le 2-6% vseh porodov. V prvem letu po sklepu miru, to je leta 1919., pa je odstotek narastel brž na 2-68%. Pri 17.333 porodih z več nego enim otrokom je bilo 17.144 porodov z dvojčki, 188 pa s trojčki. Enkrat se je pripetil celo slučaj, da je zagledalo hkratu četvero otrok beli svet. Srečna mati je povila štiri deklice. Leta 1902. pa je neko družino zadela celo tako velika sreča, da sta mogla srečna zakonska obenem pozdraviti kar pet novorojenih članov v družini. — V splošnem je bilo dečkov več kot deklic. Leta 1919. na primer je bilo 51-3% dečkov in 48-7% deklic. Najčeste je hodila štoklja z dvojčki in trojčki po Oldenburškem, Württemberškem in Bavarskem. Škoda, da nimamo tozadevnih točnih podatkov iz naših krajev. Kolikor nam je znano, so dvojčki tudi med Slovenci precej vsakdajen pojav, zlasti po Štajerskem jih je mnogo.

× Zaradi koledarja. Te dni zboruje v Rimu odbor francoskih, angleških, belgijskih in ameriških zvedoslovcev in se posvetuje o tem, kako bi se dalo čim bolj preurediti koledar. Razgovarjajo se tudi o tem, kako bi bilo mogoče določiti stalen dan za praznovanje Velike noči.

× **Slepčev obup.** Feliks Mehr je oslepel, ko je bil star 18 let. Kesneje se je oženil in je imel v Poznu trafiko. Pri tretjem otroku mu je žena umrla in Mehr se je preselil v Berlin. Tam se mu je godilo tako slabo, da končno ni mogel več preživljati svojih otrok. Zato je nekoč sklenil končati sebi in deci življenje. V ta namen je pustil zvečer, ko je ugasnil luč, pipo svetilnega plina, ki je strupen, odprto. Ker se zjutraj ni nihče oglašil, so s silo odprli stanovanje in našli vso družino v nezavesti. Vendar se je

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistilnega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in



vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. „Elsafluid“ je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljše sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zamotom in poštino za vsakogar:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 300 K
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 570 K
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 800 K
POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa po 8 K in 12 K;
Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K;
pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa ustna voda 48 K;
Elsa kolonjska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K;
glicerin po 16 in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; ki-
neški čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; strup za
podgane in miši po 16 in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
(Hrvaško).

Zelo prijetno deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, če se drgnejo z njim hrbet, roke, noge in celotno telo. „Elsafluid“, ki se uporablja tudi kot lepotilo (kosmetikum) in ki služi negovanju kože, zob in ust, je mnogo močnejši in boljše kakor francosko žganje in že 25 let priljubljeno sredstvo. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica stane z zamotom in poštino vred 72 kron. Razpošilja ga Evgen V. Feller, lekarnar v Stubici donji, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Varčna gospodinja
rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljše
in najcenejše!

Kaj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

posrečilo, da so vse obudili in ni bilo hudih posledic. Samo oče se je moral zagovarjati pred sodiščem zaradi poizkušene umora. Z ozirom na njegovo veliko bedo so ga porotniki soglasno oprostili in so zbrali celo večjo vsoto denarja zanj, da mu vsaj za silo pomorejo iz pomanjkanja.

× **Kaj vse pride včasih človeku prav.** V Siangtangu na Kitajskem je bil neki ropar s petimi tovariši obsojen na smrt. Petim so že odsekali glave, ko je pa rabelj zamahnil po šestem, je presekal komaj kito, vratu pa ne. Vse je ostrmelo in je bilo prepričano, da varujejo roparja — duhovi. Zato so ga peljali nazaj pred sodnika, ki se mu pa tudi ni upal storiti nič žalega. Pred duhovi imajo tudi paragrafi rešpekt, a samo — na Kitajskem. Pri nas bi ropar dobil že tak del, da bi mu «duhovi» kmalu pokazali fige.

Za smeh in kratek čas

Ljulika raste hitreje.

Profesor: «Zakaj so ženske prej zrele nego moški?»

Študent: «Ker ljulika vedno hitreje raste.»

Potrdilo ni potrebno.

Zupan: «Ali imate potrdilo za to, da me je imel Ožbovt Klobasa za osla, gospod Repincelj?»

Repincelj: «Ne.»

Zupan: «Zakaj ga pa niste zahtevali?»

Repincelj: «Saj nisem jaz tega sam čul, povedal mi je Reprat, da vas je imenoval Ožbovt Klobasa za osla, in smete mu tudi brez potrdila verjeti, da je to res.»

Za ženske.

«Moški so sami vragi,» pravi marsikatera ženska, navzlic temu pa se večina teh žensk ne brani, če jo vzame tak — vrag.

V šoli.

Nadzornik v II. razredu ljudske šole sprašuje učence in stavi sledeče vprašanje: «Kdo ve, katera je rajvečja reka v Jugoslaviji?»

Vse molči. Naenkrat dvigne najmanjši učenec roko in nadzornik reče: «Vendar eden. No, govori, sinko!»

Učenec: «Prosim, če smem iti na stran.»

Ni gizdalin.

Rekrut Ožbovt Čepur iz Švrkljačice ni imel na suknji prišitega gumba in kapetan ga je zato hudo prijel: «Zakaj si ne prišiješ gumba?»

Ožbovt: «Pokorno javljam, da nisem tako gizdav.»

Kapetan: «Dva dni zapora, da se boš malo navadil gizdavosti.»

Ožbovt (odide in ne salutira).

Kapetan: «Zakaj ne pozdraviš, ko odideš?»

Ožbovt: «Sem mislil, da sva sedaj jezna drug na drugega.»

Ženski kotiček

Češki krompirjevi čmoki. Olupi krompir, ga nareži na kose in ga zalij z vročo vodo. Ko zavre, vodo odcedi in zalij spet krompir z vročo, pa slano vodo in pusti vreti toliko časa, da je kuhan. Nato približno tretji del vode odlij, ostalo pa pusti v posodi in krompir dobro zmečkaj, da nastane nekak močnik. Imej pa posodo ves ta čas na štedilniku, da se ti krompir ne shladi. Nato prideni toliko moke, da dobiš iz tega rahlo, mehko testo, ki ga mešaj v posodi na vročem toliko časa, da se testo odloči od žlice. Zdej napravi z žlico jajčaste čmoke in jih devaj v gorko skledo. Če je jed namenjena otrokom, lahko zabeliš in malo potreseš s sladkorjem. Ako ti je pa ljubše, lahko zarumeniš na masti ali maslu malo čebule in s tem zabeliš čmoke. Na ta način pripravljene lahko daš h kislemu zelju, salati itd. Jed je priporočljiva, ker je tečna in zelo poceni. Vrhutega pripravljanje ne vzame mnogo časa in je tako preprosto, da se ga lahko loti tudi gospodinja, ki ni ravno posebno izurjena v kuhanju.

Listnica uredništva.

Veliki Gaber. Cenjenega dopisnika prosimo, da se podpiše, ker se nam zdi, da bi sedaj bil odgovor umesten le s podpisom. G. dopisnik naj nam pošlje mogoče nov dopis, ki bi se tikal le stvarnosti.

Ta teden je začel izhajati novi roman „JUTRA“: Hči papeža Lukrecija Borgia.

Kdor še ni naročen na „JUTRO“ in hoče čitati ta pretresljiv roman od začetka, mora takoj po dopisnici sporočiti podpisani upravi ali pa njenima podružnicama v Mariboru in v Celju, da želi postati naročnik „JUTRA“.

Pozneje se prvih številc romana ne bo več dobilo.
Mesečna naročnina za „JUTRO“ znaša samo 7½ Din.

Upravništvo „JUTRA“
v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Tel. 36.

Delniška glavnica:
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Tret, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in fi-ro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. **Izdaja:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.